

206^a

SOA P.

Partysdijs

Scheuring 1909

k.k. aent, ~~15~~ 15

Conflicet Troelstra - Tribune 1907

Het Volk

21-2-1907 "Eenheid en verscheidenheid in de SDAP" (Debat)

28-3-1907 "De Klove in de Partij" (J. H. Schaper) EN:

"De Partijdiscussies" (Ant. Pannetjolk)

HET VOLK.

TWEEDE BLAD.

In zake S. D. A. P. en „N. T.”

Onder dezen titel publiceert het soc.-dem. maandschrift *De Nieuwe Tijd* het volgende artikel, dat wij in zijn geheel onder de oogen onzer lezers brengen.

* * *

Hiermede verleen wij den partijgenooten inzage in de antwoorden door redaktie en uitgever van dit tijdschrift gegeven op de brieven door het P. B. aan ons gericht als uitvoering van de, op het kongres te Utrecht aangenomen resolutie, luidende:

„Het kongres, van oordeel dat de verhouding van het wetenschappelijk soc.-dem. maandschrift tot de Partij nadere overweging verdient, draagt het P. B. op, deze zaak te onderzoeken en zoo noodig daaromtrent voorstellen bij het volgend kongres in te dienen.”

Ofschoon zij reeds uit de in *Het Volk* gepubliceerde verslagen der vergaderingen van het P. B. zijn bekend geworden, voegen wij, om den partijgenooten het begrip van den samenhang te vergemakkelijken, de brieven van het P. B. in volgorde hieraan toe.]

Red. N. T.

Amsterdam, 12 Juni 1906.

Aan de Redactie van de *Nieuwe Tijd*, alhier.
W. P.

In de vergadering van het P. B., gehouden Zaterdag 11. werd besloten ter uitvoering van het Congresbesluit inzake de *Nieuwe Tijd*, u te vragen, of gij in beginsel bereid zijt dit Maandschrift te brengen in beheer en onder controle van de partij.

Mocht gij hiertoe niet bereid zijn, zoudt gij dan zoo goed willen zijn te overwegen op welke andere wijze verband tusschen dit maandschrift en de partij zou kunnen worden gelegd? Nadere voorstellen in deze zou het partijbestuur dan gaarne van u verwachten.

Met partijgroeten,

Namens het Partijbestuur,
Van Kuijkhof, Secretaris.

Amsterdam, 12 Juli 1906.

W. P.

In antwoord op uw schrijven deelen wij u mede dat wij de wenschelijkheid niet inzien de *N. T.* „onder beheer en controle der partij” te stellen en dat onzerzijds dus geen voorstellen in dezen zin aan u zullen worden gedaan.

Daarentegen zullen wij gaarne „het verband tusschen partij en tijdschrift” zooals het tot dusver bestond, versterken, door de eischen van wetenschappelijke voorlichting, die de partijgenooten mochten behoeven, beter en veelzijdiger dan tot de vervulling van wenschen, die daaromtrent door u mochten worden gekeesterd.

Namens red. en uitgever N. T.
J. Saks.

Amsterdam, 14 Juli 1906.

Aan de Redactie en Uitgever van
De Nieuwe Tijd, alhier.

W. P.

Uw schrijven d.d. 12 Juli is in de vergadering van het P. B. van den 13 li. besproken.

Van uw verklaring, dat door u de wenschelijkheid om de *N. T.* onder beheer en controle van de partij te brengen niet wordt ingezien, werd kennis genomen. Het tweede gedeelte van uw schrijven geeft het P. B. aanleiding zich nog eens tot u te wenden. Gij verklaart u daarin bereid „het verband tusschen tijdschrift en partij” te versterken. Mocht door u onder versterking van dat verband ook bedoeld zijn de partij op eenigerlei wijze invloed te geven op de benoeming en samenstelling van de Redaktie, dan zou het P. B. gaarne

nen inzien, dat de wijziging, die het P. B. daarin blijkt te wenschen aan het doel van het tijdschrift, de bespreking en verspreiding der sociaal-demokratische beginselen bevorderlijk zou zijn.

Gronden voor een tegengestelde overtuiging werden ons niet ter kennis gebracht. Het P. B. stelde haar op diepingaande wijzigingen gerichte vragen zonder eenige motiveering of toelichting. De redenen, waarom het meende dat hervormingen in den tegenwoordigen toestand wenschelijk waren, konden dus niet door ons op hun juistheid getoetst worden, noch hun invloed doen gelden op onze, zeker niet aan het P. B. onbekende en in ons vorig schrijven nader ter zijner kennis gebrachte meening, dat het partijbelang door deze hervormingen niet zou zijn gediend.

Wij moeten dus herhalen, de wenschelijkheid eener wijziging in de richting als door het P. B. wordt voorgesteld, niet in te zien, en constateeren dat noch op het Congres I), noch door het P. B. „op eenigerlei wijze” de gronden zijn uiteengezet, waarop de wenschelijkheid van deze wijzigingen in de jarenlange verhouding tusschen tijdschrift en partij zou berusten.

Met belangstelling zien wij dus de motiveering uwerzijds der wenschelijkheid van uwe voorstellen te gemoet; met te meer belangstelling, daar wij in aansluiting bij onze vroeger aan u gerichte mededeeling bij deze verklaren volgaarne te willen medewerken tot een hervorming der verhouding tusschen partij en tijdschrift in dezen zin, dat wij door bemiddeling van den sekretaris der redaktie voortaan geregeld overleg plegen met de vertegenwoordigers der verschillende partijlichamen (sekr. Kamerfraktie enz.) over de verschillende onderwerpen wier behandeling in het tijdschrift van belang mocht worden geacht voor de partij.

Namens de Red. N. T.
J. Saks.

Amsterdam, 28 Augustus 1906.

Aan de Redactie van de *Nieuwe Tijd*, alhier.
W. P.

In antwoord op uw schrijven van den 22en 11. bericht ik u, dat dit in de P. B.-vergadering van den 24en 11. is behandeld.

Het P. B. besloot u te melden, dat uwe meening, alsof het P. B. zich reeds met bepaalde voorstellen tot u had gewend, onjuist is. Het P. B. heeft zich in dezen zijn standpunt nog niet vastgesteld, het wilde, alvorens dit te doen, eerst weten, in hoeverre de redaktie van het tijdschrift bereid zou zijn eventuele wijzigingen te brengen in de verhouding van de partij tot het tijdschrift.

Verder besloot het P. B. op één zijner volgende vergaderingen zijn standpunt ten opzichte van de *N. T.* te bepalen en zal u daarna uitnodigen tot het houden van een samenspreking over de voorstellen, door het P. B. in deze te doen.

Met partijgroeten,

Amsterdam, 9 September 1906.

Aan de Redactie van de *Nieuwe Tijd*, alhier.
W. P.

Bij dezen bericht ik u, dat het P. B. in zijne vergadering van den 1en 11. de volgende konklusies heeft genomen:

- 1e. de partij behoort de beschikking te hebben over het wetenschappelijke tijdschrift;
- 2e. dat tijdschrift behoort, evenals de andere partij-organen, te staan onder controle van de partij, dus van het kongres;
- 3e. hieruit vloeit voort, dat de redaktie van dit tijdschrift benoemd wordt door het kongres;
- 4e. in de bestaande omstandigheden zou de redaktie bij voorkeur moeten bestaan uit vijf personen, door het kongres te benoemen en waarvan één lid van de Kamerfraktie en één lid van de redaktie van *Het Volk* moet zijn.

Toelichting:

Dat het wetenschappelijk tijdschrift geheel in handen is van partikulieren is zeer zeker evenzeer af te keuren als wanneer het dagblad *Het Volk* in deze omstandigheden

aard en daardoor wordt één der leidende organen der partij, want te staan onder controle van de partij, zoo goed als de redaktie van *Het Volk*, zoo goed als Kamerfraktie en P. B. Dat dit tot nu toe niet zoo is, kan alleen beschouwd worden als een gevolg van de omstandigheden, waaronder de partij zich ontwikkeld heeft, wat echter niet langer mag worden bestendigd. Groote zelfstandigheid van de leidende organen der partij, goed, doch steeds onder controle van de geheele partij, die zich op haar kongres over de leiding behoort te kunnen uitspreken.

Uitgaande van dezen gedachtegang spreekt de juistheid van punt 1, 2 en 3 voor zich zelve.

Wat punt 4 betreft, op deze wijze wordt getracht de noodige samenwerking te krijgen tusschen het tijdschrift en twee andere leidende organen, n.l. Kamerfraktie en redaktie van *Het Volk*.

Namens het P. B. verzoek ik u mij te willen berichten in hoeverre gij u met het bovenstaande kunt vereenigen. Mocht door u een samenspreking naar aanleiding van het bovenstaande wenschelijk worden geacht, dan verzoek ik u mij daarvan mededeeling te willen doen.

Met partijgroeten,
Van Kuijkhof.

Amsterdam, 5 Oktober 1906.

W. P.

In antwoord op uw beide brieven, resp. van 28 Aug. en 5 Sept. 11. nemen wij de vrijheid u het volgende te doen opmerken:

Wij schreven u: „dat wij in de wijze waarop, zoo min als in de personen waaruit de redaktie van de *N. T.* tot dusver werd samengesteld eenig door de partij te duchten of geleden nadeel hebben vermogen te ontdekken; evenmin hebben wij kunnen inzien, dat de wijziging die het P. B. daarin blijkt te wenschen, voor het doel van het tijdschrift, de bespreking en verbreiding der sociaal-demokratische beginselen bevorderlijk zou zijn.” Wij wezen er voorts op dat „gronden voor een tegengestelde overtuiging niet ter onzer kennis werden gebracht”, dat noch op het kongres, noch door het P. B. op eenigerlei wijze de gronden zijn uiteengezet, noch de feiten aangevoerd, waarop de wenschelijkheid van deze wijzigingen in de verhouding van partij en tijdschrift zou berusten.” Wij wezen er u tevens op, dat de inhoud der resolutie 5° van het Utrechtsche kongres, met haar enige, door Troelstra gegeven toelichting ons in een zeer zonderlinge verhouding scheen te staan tot de diep ingrijpende wijzigingen die het P. B. voorstelde. Wij eindigden met u onzerzijds een verstrekkend voorstel te doen waarin een zoodanig verband tusschen het tijdschrift en verschillende partijlichamen werd gelegd, dat beter dan tot dusver de behandeling van allerlei voor de partij belangrijke onderwerpen was gewaarborgd.

Uw eerste schrijven antwoordt hierop dat „(onze) meening alsof het P. B. zich reeds met bepaalde voorstellen tot (ons) had gewend onjuist is.” Wij antwoordden u, dat uwe vragen naar onze geachte meening „het tijdschrift onder beheer en controle der partij te stellen” en wat dies meer was toch zeker niet voor de leus waren gesteld en hervormingen bedoelden zoodanig dat dit beheer en deze controle, tot dusver door ons uitgeoefend, geheel of gedeeltelijk in andere handen zou worden overgebracht. Daartoe, brachten wij u in herinnering, heeft de partij u geen opdracht gegeven en tot deze voorstellen zien wij niet in, dat de kongresresolutie volgens zijn uiterst sobere toelichting u het recht geeft. Evenmin als dit eerste, bevat uw tweede schrijven eenig antwoord op de door ons gestelde vraag naar de motiveering, waarom de „door u voorgestelde wijziging voor het doel van het tijdschrift, de bespreking en verbreiding der soc. dem. beginselen bevorderlijk zou zijn.”

Wij constateeren dus, dat in geen van uw beide brieven een antwoord, laat staan een bevredigend antwoord is gegeven op onze nadrukkelijk gestelde vraag, waarom het doel van het tijdschrift niet bij de tegenwoordige regeling van zaken bereikbaar te achten is. Wij wijzen er op, dat zelfs geen poging uwerzijds is gedaan om aan te toonen, dat

konstateeren ten slotte, dat het onzerzijds niet aan pogingen heeft ontbroken om maatregelen te treffen waardoor de verhouding tusschen de partij en het maandschrift de *N. T.* zoodanig zou worden gewijzigd en verbeterd, dat de partij meer nog dan tot dusver voor de ontwikkeling van haar leden en de propaganda van haar beginselen, van dit tijdschrift voordeel trok.

In plaats van antwoord op de door ons gestelde vragen ontvingen wij in uw tweede schrijven eenige algemeene beschouwingen als wier kern wij meenen te mogen aanmerken de konklusie:

1e. de partij behoort de beschikking te hebben over het wetenschappelijk tijdschrift,

toegelicht in hoofdzaak door de overweging,

dat een orgaan als de *N. T.*, dat, al is het een wetenschappelijk orgaan, zich niet kan en mag onthouden van zich in te laten met de taktiek en zich moet uitspreken over allerlei vraagstukken van politieke aard en dus dient te staan onder controle der partij zoo goed als de redaktie van *Het Volk*, zoo goed als Kamerfraktie en P. B.

Ofschoon, naar onze meening, de hangende kwestie hier in veel te algemeenen vorm is behandeld, willen wij u daaromtrent op uw vraag of wij ons met deze beschouwingen kunnen vereenigen, enkele onzer opmerkingen niet onthouden.

Allereerst schijnt ons de formulering zelve uwer toelichting reeds te wijzen op een belangrijk meningsverschil tusschen u en ons omtrent den aard van een sociaal-demokratisch tijdschrift als het onze en de verhouding die daarin tusschen „theorie en praktijk” behoort te bestaan. Niet „al is het” maar „omdat het is” een wetenschappelijk sociaal-demokratisch orgaan kan en mag zulk een tijdschrift er zich niet van onthouden vraagstukken van z.g. „praktischen” aard te behandelen; naar onze opvatting althans behoort de wetenschap der sociaal-demokratie thuis in de praktijk der sociaal-demokratie. „Een orgaan als de *N. T.*” voorts „moet zich inlaten met de taktiek en zich uitspreken over allerlei vraagstukken van praktischen aard”; wij knopen hieraan de opmerking vast, dat de *N. T.*, dat is in dit geval haar redaktie, zich als zoodanig nog nimmer over dergelijke kwesties heeft uitgesproken; dat sommige harer leden deze kwesties hebben behandeld en somtijds dezelfde kwestie in zeer verschillende zin, op gelijke wijze als andere partijgenooten dit hebben gedaan en voortgaan te doen. Wordt zulk een tijdschrift dus „een der leidende organen der partij”, dan kan hier van geen andere „leiding” sprake zijn dan die er uitgaat van elk discussie-orgaan, dat open staat voor de verdediging van elke andere min of meer belangrijke meening, binnen de grenzen der algemeene sociaaldemokratische gedachte. Beweert men dus, dat de *N. T.* leiding heeft gegeven in sommige praktische kwesties dan mag dit in geen anderen zin worden opgevat dan dat sommige algemeene gezichtspunten in kwesties van praktischen aard onder de uitsluitend-persoonlijke verantwoordelijkheid der auteurs gepubliceerd, door de partijgenooten-lezers als juist zijn aanvaard. Mocht er in dezen zin meer „leiding” zijn uitgegaan van de schrijvers van de eene dan van die eener andere richting in de partij, dan mag hieraan niet het minst worden toegeschreven, dat sommige „leidende” figuren in de partij geen gebruik hebben willen maken van de hun openstaande niet alleen, maar opzettelijk aangeboden gelegenheid om op hunne wijze „leiding” inclusief „tegenleiding” te geven. Enkel deze overwegingen moeten reeds tot de overtuiging leiden dat het standpunt van het P. B. wel zwak moet zijn om op dergelijke gronden het tijdschrift de *N. T.* te willen nemen uit de handen der tegenwoordige redaktie.

Wat het algemeene gezichtspunt betreft: dat een tijdschrift als de *N. T.*, omdat er ook in gehandeld wordt over kwesties van taktiek en onderwerpen van politieke aard, zou moeten staan onder de controle der partij, — hieromtrent nog een paar opmerkingen. In 't algemeen kan en

deze zou het partijbestuur dan gaarne van u verwachten.

Met partijgroeten

Namens het Partijbestuur,
Van Kuijkhof, Secretaris.

Amsterdam, 12 Juli 1906.

W. P.

In antwoord op uw schrijven deelen wij u mede dat wij de wenschelijkheid niet inzien de *N. T.* „onder beheer en contrôle der partij” te stellen en dat onzerzijds dus geen voorstellen in dezen zin aan u zullen worden gedaan.

Daarentegen zullen wij gaarne „het verband tusschen partij en tijdschrift” zooals het tot dusver bestond, versterken, door de eischen van wetenschappelijke voorlichting, die de partijgenooten mochten behoeven, beter en veelzijdiger dan tot de vervulling van wenschen, die daaromtrent door u mochten worden gekoesterd.

Namens red. en uitgever *N. T.*
J. Saks.

Amsterdam, 14 Juli 1906.

Aan de Redactie en Uitgever van
De Nieuwe Tijd, alhier.

W. P.

Uw schrijven d.d. 12 Juli is in de vergadering van het P. B. van den 13 ll. besproken.

Van uw verklaring, dat door u de wenschelijkheid om de *N. T.* onder beheer en kontrôle van de partij te brengen niet wordt ingezien, werd kennis genomen. Het tweede gedeelte van uw schrijven geeft het P. B. aanleiding zich nog eens tot u te wenden. Gij verklaart u daarin bereid „het verband tusschen tijdschrift en partij” te versterken. Mocht door u onder versterking van dat verband ook bedoeld zijn de partij op eenigerlei wijze invloed te geven op de benoeming en samenstelling van de Redactie, dan zou het P. B. gaarne daarover met u van gedachten wisselen.

Namens het Partijbestuur,
Van Kuijkhof.

Amsterdam, 22 Aug. 1906.

W. P.

In antwoord op uw schrijven van den 14en Juli deelen wij u mede dat wij in de wijze waarop, zoomin als in de personen waaruit de redactie van de *N. T.* tot dusverre werd samengesteld eenig door de Partij geleden of te duchten nadeel hebben vermogen te ontdekken; evenmin hebben wij kun-

FEUILLETON.

VADER GORIOT.

Roman uit het Fransch

VAN

HONORÉ DE BALZAC.

19)

Rastignac sloot de deur van de eetzaal, nam Vautrin mee naar het portaal tusschen de eetzaal en de keuken, waar een deur toegang gaf tot den tuin en waarboven een lang ruit was voorzien van ijzeren staven. Daar zei de student in aanwezigheid van Sylvia, die haar keuken schoonmaakte:

— Mijnheer Vautrin, ik ben geen mar-

— Zij zullen duelleeren, zei iuffrouw Michon-

bericht ik u, dat dit in de P. B.-vergadering van den 24en ll. is behandeld.

Het P. B. besloot u te melden, dat uwe meening, alsof het P. B. zich reeds met bepaalde voorstellen tot u had gewend, onjuist is. Het P. B. heeft zich in dezen zijn standpunt nog niet vastgesteld, het wilde, alvorens dit te doen, eerst weten, in hoeverre de redactie van het tijdschrift bereid zou zijn eventuele wijzigingen te brengen in de verhouding van de partij tot het tijdschrift.

Verder besloot het P. B. op één zijner volgende vergaderingen zijn standpunt ten opzichte van de *N. T.* te bepalen en zal u daarna uitnoodigen tot het houden van een samenspreking over de voorstellen, door het P. B. in deze te doen.

Met partijgroeten,

Amsterdam, 6 September 1906.

Aan de Redactie van de *Nieuwe Tijd*, alhier.

W. P.

Bij dezen bericht ik u, dat het P. B. in zijne vergadering van den 1en ll. de volgende konklusies heeft genomen:

1e. de partij behoort de beschikking te hebben over het wetenschappelijke tijdschrift;

2e. dat tijdschrift behoort, evenals de andere partij-organen, te staan onder kontrôle van de partij, dus van het kongres;

3e. hieruit vloeit voort, dat de redactie van dit tijdschrift benoemd wordt door het kongres;

4e. in de bestaande omstandigheden zou de redactie bij voorkeur moeten bestaan uit vijf personen, door het kongres te benoemen en waarvan één lid van de Kamerfractie en één lid van de redactie van *Het Volk* moet zijn.

Toelichting:

Dat het wetenschappelijk tijdschrift geheel in handen is van partikulieren is zeer zeker evenzeer af te keuren als wanneer het dagblad *Het Volk* in deze omstandigheid verkeerde. Een orgaan als de *N. T.* dat zich, al is het een wetenschappelijk orgaan, niet kan en niet mag onthouden van zich in te laten met de taktiek, zich moet uitspreken over allerlei vraagstukken van politieken

1) De eene toelichting op het Congresvoorstel, daarna met algemeene stemmen aangenomen, is te vinden in het antwoord van Troelstra op een desbetreffende vraag aan A. H. Gerhard gegeven: „dat die motie alleen bedoelde een onderzoek der *N. T.*-verhouding, meer niet.” (pag. 37, 38 van het officieele Congresverslag).

moeten tot een verklaring komen.” Toen heeft hij hem bij den arm genomen en nu wandelen zij tusschen onze artisjokken.

Op dat oogenblik verscheen Vautrin.

— Moeder Vauquer, zei hij glimlachend, schrik niet, ik ga mij onder de linden in het schieten oefenen.

— O mijnheer, zei Victorine met gevouwen handen, waarom wilt u mijnheer Eugène doodschieten?

Vautrin ging twee passen achteruit en keek Victorine aan.

— Dat is een andere zaak, zei hij op een spottenden toon, die het jonge meisje deed blozen. Die jonkman is alleraardigst, he? Gij hebt mij op een idee gebracht. Ik zal u beiden gelukkig maken, mooi kindje.

Mevrouw Couture had haar pleegdochttertje bij den arm genomen en haar meegetrokken, terwijl zij haar toefluisterde:

— Maar Victorine, ik begrijp je vandaag niet.

— Ik wil niet dat men mij doodschiet.

doet het P. B. op eenigerlei wijze de gronden zijn uiteengezet, noch de feiten aangevoerd, waarop de wenschelijkheid van deze wijzigingen in de verhouding van partij en tijdschrift zou berusten.” Wij wezen er u tevens op, dat de inhoud der resolutie 5° van het Utrechtsche kongres, met haar enige, door Troelstra gegeven toelichting ons in een zeer zonderlinge verhouding scheen te staan tot de diep ingrijpende wijzigingen die het P. B. voorstelde. Wij eindigden met u onzerzijds een verstrekkend voorstel te doen waarin een zoodanig verband tusschen het tijdschrift en verschillende partijlichamen werd gelegd, dat beter dan tot dusver de behandeling van allerlei voor de partij belangrijke onderwerpen was gewaarborgd.

Uw eerste schrijven antwoordt hierop dat „(onze) meening alsof het P. B. zich reeds met bepaalde voorstellen tot (ons) had gewend onjuist is.” Wij verstaan u niet op, dat uwe vragen naar onze gezamenlijke „het tijdschrift onder beheer en kontrôle der partij te stellen” en wat dies meer zij, toch zeker niet voor de leus waren gesteld en hervormingen bedoelden zoodanig dat dit beheer en deze kontrôle, tot dusver door ons uitgeoefend, geheel of gedeeltelijk in andere handen zou worden overgebracht. Daartoe, brachten wij u in herinnering, heeft de partij u geen opdracht gegeven en tot deze voorstellen zien wij niet in, dat de kongres-resolutie volgens zijn uiterst sobere toelichting u het recht geeft. Evenmin als dit eerste, bevat uw tweede schrijven eenig antwoord op de door ons gestelde vraag naar de motiveering, waarom de „door u voorgestelde wijziging voor het doel van het tijdschrift, de bespreking en verbreiding der soc. dem. beginselen bevorderlijk zou zijn.”

Wij konstateeren dus, dat in geen van uw beide brieven een antwoord, laat staan een bevredigend antwoord is gegeven op onze nadrukkelijk gestelde vraag, waarom het doel van het tijdschrift niet bij de tegenwoordige regeling van zaken bereikbaar te achten is. Wij wijzen er op, dat zelfs geen poging uwerzijds is gedaan om aan te toonen, dat de tegenwoordige redactie niet voor haar taak zou zijn berekend; geen poging om te motiveeren waarom haar tegenwoordige leden die door arbeid en bemoeiingen van allerlei aard zeker niet het minst hebben bijgedragen om het tijdschrift te maken tot wat het is voor de partij, geheel of gedeeltelijk van hun post te ontzetten. Wij herinneren er u aan, dat geen schijn van reden zelfs wordt gegeven, waarom deze redactie geheel of gedeeltelijk zou moeten worden afgezet, onder wier beheer het tijdschrift een uitbreiding heeft gekregen, die voor de propaganda der socialistische beginselen niet anders dan bevorderlijk kan zijn geweest. Wij

trin. Het is vanmorgen niet koud, laten wij ginds gaan zitten.

Hij wees op de groen geschilderde stoelen. — Daar kan niemand ons hooren. Ik heb dingen met u te bespreken. Je bent een beste jongen, wien ik geen kwaad gun. Ik houd van je zoowaar ik Vautrin heet. Waarom ik van je houd, zal ik je vertellen. Intuschen ken ik je, alsof ik je gemaakt had en dat zal ik je bewijzen. Zet je zakken daar neer.

Hij wees op de ronde tafel.

Rastignac legde zijn geld op tafel en ging zitten, ten prooi aan een overgrooten nieuwsgierigheid, tengevolge van de plotselinge verandering in het optreden van dien man, die, nadat hij ervan had gesproken hem dood te schieten, als zijn beschermer optrad.

— Je zoudt graag willen weten wie ik ben, wat ik heb uitgevoerd, wat ik nog doe, hernam Vautrin. Je bent te nieuwsgierig, mijn jongen. Stil, houd je kalm. Je zult nog wel andere dingen hooren! Ik ben ongelukkig ge-

meer vraagstukken van praktische aard, die wij knopen hieraan de opmerking vast, dat de *N. T.*, dat is in dit geval haar redactie, zich als zoodanig nog nimmer over dergelijke kwesties heeft uitgesproken; dat sommige harer leden deze kwesties hebben behandeld en somtijds dezelfde kwestie in zeer verschillende zin, op gelijke wijze als andere partijgenooten dit hebben gedaan en voortgaan te doen. Wordt zulk een tijdschrift dus „een der leidende organen der partij”, dan kan hier van geen andere „leiding” sprake zijn dan die er uitgaat van elk discussie-orgaan, dat open staat voor de verdediging van elke andere min of meer belangrijke meening, binnen de grenzen der algemeene sociaaldemokratische gedachte. Beweert men dus, dat de *N. T.* leiding heeft gegeven in sommige praktische kwesties dan mag dit in geen anderen zin worden opgevat dan dat sommige algemeene gezichtspunten in kwesties van praktischen aard onder de uitsluitend-persoonlijke verantwoordelijkheid der auteurs gepubliceerd, door de partijgenooten-lezers als juist zijn aanvaard. Mocht er in dezen zin meer „leiding” zijn uitgegaan van de schrijvers van de eene dan van die eener andere richting in de partij, dan mag hieraan niet het minst worden toegeschreven, dat sommige „leidende” figuren in de partij geen gebruik hebben willen maken van de hun openstaande niet alleen, maar opzettelijk aangeboden gelegenheid om op hunne wijze „leiding” inclusief „tegenleiding” te geven. Enkel deze overwegingen moeten reeds tot de overtuiging leiden dat het standpunt van het P. B. wel zwak moet zijn om op dergelijke gronden het tijdschrift de *N. T.* te willen nemen uit de handen der tegenwoordige redactie.

Wat het algemeene gezichtspunt betreft: dat een tijdschrift als de *N. T.*, omdat er ook in gehandeld wordt over kwesties van taktiek en onderwerpen van politieken aard, zou moeten staan onder de kontrôle der partij, — hieromtrent nog een paar opmerkingen. In 't algemeen kan en mag hier, naar onze meening, het vrije initiatief gehandhaafd blijven; bijzondere gevallen als dit: dat de partij zelve een deel der kosten van dergelijke publikaties draagt en haar stoffelijk belang dus direkt is betrokken bij de wijze waarop zulk een tijdschrift wordt geredigeerd, mogen hierop een uitzondering vormen. Het vrije initiatief kan hier gehandhaafd blijven omdat de schrijvers van artikelen, waarbij de partij haar belang betrokken acht, als leden der partij voor hunnen inhoud ter verantwoording kunnen worden geroepen. Het begrip sociaal-demokratie sluit deze kontrôle der meeningen evenzeer in, als zij een beknibbeling

inneringen van Benvenuto Cellini gelezen, zooals ik hier voor je sta, en nog wel in het Italiaansch. Van dien man heb ik geleerd — hij was een wakkere kerel — de Voorzienigheid na te bootsen, die ons door dik en dun dood maakt; en het schoone lief te hebben waar het zich ook bevindt. Is het bovendien niet een prettig iets alleen tegen al de menschen te vechten en geluk erbij te hebben? Ik heb nagedacht over de tegenwoordige inrichting uwer maatschappelijke wanorde. Mijn jongen, het duel is een kinderspel, een dwaasheid. Wanneer van twee levende mannen één moet verdwijnen, is men wel idioot als men de beslissing aan het toeval overlaat. Het duel? Kruis of munt. Ziedaar! Ik schiet achtereens vijf kogels in schoppenaas en laat iederen kogel in den voorgaande dringen en dat nog wel op vijf-en-dertig passen! Als men dat talent bezit, kan men zich toch zeker wanen zijn tegenstander te doodden? Welnu, ik heb op twintig pas op iemand geschoten en ik heb hem

op de volle vrijheid haar uit te spreken buiten-sluit. De partij kan op hare kongressen de kon-trôle die hier geoorloofd is, uitoefenen op alle uitingen van taktische of politieke beteekenis; en op de redaktieleden niet minder dan op de mede-werkers; een kontrôle overeenkomstig aan die op de leden der door u genoemde lichamen als leden der partij en er van afwijkend voor zoover ze spreken en handelen in hun funkties van P. B., Kamerfraktie of dagbladredaktie in dienst, uit naam of in opdracht van de partij.

Wij zullen voorts niet uitwiden over de vraag in hoeverre het zelfs zeer gewenscht kan zijn dat de kontrôle der partij striktelijk binnen de aan-gegeven grenzen beperkt blijft bij de beoordeeling van publikaties die niet enkel de toepassing van zekere beginselen willen leveren, maar die uit hunnen aard zelve als publikaties van algemeene strekking, binnen de grenzen der algemeene sociaal-demokratische gedachte de verandering en ontwikkeling van bestaande en ontstaande alge-meene opvattingen over taktiek en politiek tot onderwerpen van bespreking maken. Een andere en verder reikende partij-kontrôle dan de door ons genoemde brengt altijd het gevaar mede, dat zij de kontrôle wordt eener meerderheid in de partij, die uit al te groote liefde voor haar eigen opvattingen een belemmerenden invloed uitoefent op de vrijheid van discussie.

Vindt de regel, door uw kollege gesteld, steun in de praktijk zelf der sociaal-demokratie? Wij vestigen uw aandacht allereerst op het buitenland waar tal van socialistische tijdschriften aan den door u gestelden eisch niet voldoen en waar uw axioma evenmin als door ons blijkt erkend te worden. De regel is er veeleer dat de sociaaldemokratische periodieken die taktiek en politiek behandelen, worden geredigeerd en beheerd onafhankelijk van de partij voor wier leden zij speciaal worden uitgegeven. Aldus, om ons tot een paar voorbeelden te bepalen, de revisionistische *Soz. Monatshefte* en *Die Neue Gesellschaft*, opgericht met het doel wijziging te brengen in de taktiek der duitsche partij; terwijl daarnevens *Die Neue Zeit* jarenlang buiten beheer der partij is gebleven zelfs terwijl deze de tekorten van het tijdschrift dekte.

Maar andere partijen daargelaten — hoe staat het in onze eigene met de toepassing door u zelve van den door u gestelden algemeenen regel? De partij behoort, volgens u, de beschikking te hebben over de *N. T.*; volgens uwe toelichting op grond, niet dat het een wetenschappelijk tijdschrift is, maar dat het zich inlaat met de taktiek en met allerlei vraagstukken van politieke aard. Het schijnt u outgaan te zijn, dat er naast de *N. T.* een in dit opzicht overeenkomstige periodiek bestaat: *De Kroniek*, geredigeerd door twee oud-voorzitters van het partijbestuur; een week-schrift, waarin allerlei kwesties van politieke aard, allerlei vraagstukken van parlementaire en vakvereenigings-aktie worden behandeld door een reeks van sociaaldemokraten, die gedeeltelijk over overeenkomstige onderwerpen schrijven in de *N. T.*; en behoeven wij u aan de schoolkwestie in onze partij te herinneren ten bewijze dat de be-handeling van zeer brandende vraagstukken van taktiek daar evenmin als in de *N. T.* buiten-gesloten is? Mogen wij u verder herinneren aan *De Blijde Wereld* waarvan de invloed op den aard der arbeidersbeweging in de zoo uiterst belangwekkende noordelijke provinciën zeker niet door u zal worden onderschat? In dit bijzondere geval behoeven wij u waarschijnlijk niet te wijzen op het verband tusschen theoretische opvattingen en praktische politiek, en kunnen wij waarschijnlijk volstaan met uwe, al te zeer naar de *N. T.* afgedwaalde aandacht, te vestigen op de „leidende” kracht die er van een dergelijk orgaan uitgaat.

Wij beweren niet dat het karakter van deze beide partij-periodieken in alle opzichten met dat van de *N. T.* overeenkomt; een groot verschil is reeds noodzakelijk door hun karakter als week-bladen en als maandschrift; — wij wijzen enkel op het feit, dat onze beide sociaaldemokratische kollega's in denzelfden zin — al is het niet altijd in overeenkomstige richting — „leiding” geven de *N. T.* — Wij zijn zeer gevoelig voor uwe onderscheiding „het” wetenschappelijk orgaan te redigeeren, maar wenschen deze eer broederlijk met onze kollega's te deelen; wij mogen u niet volgen in uwe vleiende overschatting als zonden de artikelen in *ons* sociaaldemokratisch tijdschrift enkel als leiding gevend moeten worden aange-merkt. Intusschen wij betreffen het allerminst

ken willen laten, toch is het niet op deze alge-meene kwastie dat wij bijzondere nadruk wenschen te leggen. Al konden wij uwe stelling onderschrij-ven, dat de kontrôle der partij zich niet alleen behoort uit te strekken over de schrijvers als partijgenooten, maar zelfs over de partijgenooten, als redakteurs van organen die noch uit naam noch in opdracht van de partij wor-den beheerd en geredigeerd — wij zouden niettemin met de grootste beslistheid weigeren de *N. T.* te stellen onder beheer en kontrôle der partij. — Het heeft ons eenigszins verrast, dat gij — zelfs nog in uwe toelichting „de praktijk” zoo sterk op den voorgrond stellende — dat gij het zijt die tegenover ons „dogmatici” gescholden, in deze kwestie uw standpunt zoo theoretisch en dogmatisch verdedigt. Het gaat hier niet, willen wij, praktici in deze zaak, u doen opmerken, om de vraag of in het algemeen een tijdschrift als de *N. T.* onder beheer en kontrôle der partij behoort te staan waarin het zijn grootste lezerskring vindt — het gaat om de kwestie of speciaal *De Nieuwe Tijd* geredigeerd door leden der u niet onbekende „*N. T.*-groep” onder de bestaande omstandigheden, dus in de S. D. A. P. zooals die tegenwoordig is, in handen der partij zal worden gesteld. Het gaat om de vraag of dit tijdschrift uit handen der bestaande redaktie zal worden genomen en geheel of gedeeltelijk in andere over-gebracht. Wij wagen het, u ervoor te waarschuwen in deze u te verlaten op een theorie, die blijkbaar zoo weinig rekening houdt met „het werkelijke leven”.

Naar onze meening moeten hier de „bepaalde omstandigheden — die gij zelf niet vergeet in acht te nemen bij ons ontwerp voor de samen-stelling eener partij redaktie — in dit geval aller-minst uit het oog worden verloren. „De omstandig-heden, waaronder de partij zich ontwikkeld heeft” verklaren volgens u, dat de *N. T.* zich nog niet onder kontrôle der partij bevindt. Een korte herinnering aan de omstandigheden, waaronder zich de partij in den laatsten tijd heeft ontwikkeld, moge dienen tot verklaring waarom de *N. T.*, zoolang deze omstandigheden voortduren, ook niet onder de kontrôle en het beheer der partij zal komen.

De neiging bij sommigen onzer partijgenooten om het tijdschrift *De N. T.* aan het beheer van de tegenwoordige redaktie te onttrekken is eerst opgekomen sedert sommige leden der redaktie enkele artikelen schreven, die aan sommige andere partijgenooten onwelkom waren. Dit dagteekent van het meningsverschil in zake de agrarische kwestie, maar in 't bijzonder van dat met betrekking tot de schoolkwestie en — incidenteel — van de discussies in zake de groote stakingen in 't voorjaar van 1903. Na een paar jaar van rust — ingeleid door de bekende handdruksceen op het kongres te Enschedé — volgden, in verband met het vermeende komplot door sommige redakteuren van het tijdschrift tegen Troelstra gesmeed in zake de benoeming van een hoofdredakteur van *Het Volk*, den vorigen zomer de bekende artikelen van genoemden partijgenoot tegen de „*N. T.*-groep”. Dit was de inleiding eener campagne, die zich kenmerkte door voortdurende schermutselingen met het vorige partijbestuur, beschouwd onder invloed der „*N. T.*-groep” te staan; verder door den overrompelings-aanval met de brochure „Over Partijleiding” enkele dagen vóór het kongres te Utrecht verschenen, als voorbereiding tot de bekende resolutie II, waarin de vrijheids-principiele kritiek in de verdrukking geraakte.

Deze geheele reeks van aanvallen had, onder het uiterlijk van — soms „op homeopathische wijze” — de manieren van sommige partijge-nooten, bij de z. g. „*N. T.*-groep” ingedeeld, te polijsten, het diepere doel den invloed te breken, dien sommige leden dezer „groep” door een mondelinge propaganda vooral, op de manieren niet zoozeer als wel op de inzichten der partij begonnen te verkrijgen. De resolutie V nu, waarin verklaard wordt „dat de verhouding van het wetenschap-pelijk soc.-dem. maandschrift tot de partij nadere overweging verdient” — de nabuurschap van resolutie II kon het reeds doen vermoeden — moet blijkens hare uitvoering zoowel als blijkens hare toelichting door uw kollege, naar onze meening beschouwd worden als de bekroning der pogingen van een „anti-*N. T.*-groep” om de vrijheid van meenings-uiting en principiele kritiek te bannen binnen de perken, die aan haar — als voorwerp der kritiek zelve zoo nu en dan, in hooge mate partij in deze

voldaan zich zou achten met tusschen het best daarvoor ingerichte, door partijgenooten geredi-geerde tijdschrift, en verschillende partijliehamen, een zoodanig verband te leggen, dat de behandeling van sommige partijangelegenheden zekerder dan tot dusver werd gewaarborgd: — het maakt zelfs geen punt van overweging voor uw kollege uit. De kongresresolutie bedoelde volgens u, „niet den inhoud”. Gaarne nemen wij aan dat de voorstellers dezer resolutie, voor het meerendeel in het P. B. gezeten, dat niet bedoelden, wij moeten u evenwel doen opmerken dat het Congres niet anders heeft gedaan dan met algemeene stem-men de op zich zelf weinig in met haar toelichting nog minder zeggende resolutie V aanvaarden. Niet in den geest der partij wordt de aangenomen resolutie uitgevoerd: — wij zouden er ons zeer over moeten verbazen, dat „de partij”, die in haar overgrote meerderheid het tijdschrift zelfs niet van den buitenkant kent, zoo plotseling door de neiging werd bekropen om haar binnenzijde te „controleeren” —; neen, de geest der partij is hier de eigen geest der voorstellers, die in dit geval blijken dezelfde fractie-tendenzen te volgen, als waarvan de tegen de „*N. T.*-groep” gerichte resolu-tie II het resultaat is geweest.

Blijkens haar toelichting. Wij wezen u er op, dat uw kollege haar voorstel om het tijdschrift uit de handen der tegenwoordige redaktie in die der „partij” over te dragen gedwongen is motieven aan te voeren, waaruit ten duidelijkste blijkt dat de *N. T.* in vergelijking met andere sociaal-demokratische periodieken onder een uitzonderings-wet wordt gesteld. Niet omdat de *N. T.* „het wetenschappelijk tijdschrift” is, maar omdat het naar uw eigen voorstelling der zaak, zich met kwesties van taktiek en politiek bemoeit en daarin „leiding” geeft, dient het onder kontrôle der „partij” te staan — in tegenstelling van onze kollega's, wien de diensten der „partij” in zake beheer en kontrôle niet worden aangeboden. Waarom wijdt de „partij” in dit geval aan ons hare bijzondere aandacht? Naar het ons in verband met alle andere feiten voorkomt, eenvoudig hierom: in de *N. T.* verschenen en verschijnen artikelen, die om hunne strekking de revisionistische fractie in de partij mishagen. Het onafhankelijk bestaan van de *N. T.* is — in tegenstelling tot dat de beide andere reeds genoemde periodieken, die haar misnoegen in dit opzicht niet plegen op te wekken — aan deze fractie onwelkom, omdat het geen waarborgen voor haar kontrôle biedt. Niet „de partij” heeft door de aanneming van resolutie V blijk gegeven het beheer van en de kontrôle over de *N. T.* te wenschen, maar de leiders dezer anti-„*N. T.*-groep” wenschen het. Wij meenen, dat hier uit naam een partijfraktie-politiek gedreven wordt.

Hierom in 't bijzonder was het ons aangenaam de tot dusver ons onthouden motiveering uwerzijds van de kongresresolutie te vernemen, omdat er ten duidelijkste uit blijkt, dat gij geen andere motiveering mogelijk acht dan die op zoo in 't oog loopende wijze deze fractie-bedoelingen in 't licht stelt. Vóór wij de argumenten vernamen, waarin uwerzijds de voorgestelde ingrijpende wijzi-gingen in den toestand van ons tijdschrift werden verdedigd, konden wij u schrijven „de wensche-lijkheid daarvan niet in te zien.” na ze te hebben vernomen kunnen wij uwerzijds u gemotiveerd antwoorden, de onwensche-lijkheid ervan sterker dan ooit in te zien.

Wij ontzetten ons niet te verlaten op de verhouding tusschen het tijdschrift, de *N. T.* en de partij geen wijziging aan te brengen, dan die door ons in onze beide vorige brieven zijn voorgesteld.

En tevens meenen wij, dat „onder de bestaande omstandigheden” de partij met andere wijzigingen dan de door ons voorgeslagene even weinig gebaat is.

10. omdat onder onze leiding het tijdschrift blijkens zijn stijgend abonnentental succes heeft en de taak die het zich heeft gesteld, de verspreiding der sociaaldemokratische ideeën, naar behoren vervult. Onze pogingen om den inhoud door nauwere betrekkingen tusschen ons en de ver-schillende partijliehamen vollediger en in sommige opzichten voor de partijgenooten belangrijker te maken zijn ditmaal, zooals reeds vroeger, verijdeld door gebrek aan medewerking;

20. omdat onder onze leiding de schrijvers, die de meeningen van sommige redactieleden over kwesties van taktiek en politiek niet deelen, zoo weinig zich over onze partijdigheid en exclusiviteit te beklagen hebben dat het P. B. — waarin zoowel

toestand niet worde gewijzigd in den zin dien het P. B. aan resolutie V geeft, niet hierop, dat de redaktie van de *N. T.* marxistisch is — wij gronden haar hierop dat deze marxisten als redaktieleden zelfs volgens de vertegenwoordigers van de anti *N. T.*-groep, hebben bewezen niet partijdig en exclusivistisch te zijn;

30. omdat onder onze leiding de volle vrijheid en gelegenheid gewaarborgd is voor het uiteen-zetten van die opvattingen omtrent „taktiek” en „politiek” die door de groote meerderheid der internationale sociaal-demokratie als de juiste zijn bevonden en op het internationaal kongres te Amsterdam als zoodanig zijn aanvaard.

Met partijgroeten.

Namens de Redaktie *N. T.*,
J. SAKS.”

Binnenland.

Bezuiniging ten koste der kleinen. *Men meldt ons:

Voor eenigen tijd wees ik reeds op het gevaar, dat onder de bezuinigingsmaatregelen, die het departement van Oorlog schijnt te willen nemen, enkele minder gewenschte dreigden voor te komen, omdat blijkbaar plannen bestonden het aantal militaire bakkerijen te verminderen, en in de overige het personeel in te krimpen en, zoo mogelijk, te doen vervangen door miliciens. Thans kan ik melden, dat een deel der militaire bakkers binnen korten tijd eenvoudig zal worden op straat gezet.

Te Arnhem is reeds een tweetal militaire bakkers tegen 1 April a.s. ontslag aangezegd; en daar vrij zeker is, dat men de bakkers in andere plaatsen hetzelfde nog niet heeft willen mededeelen, rijst het vermoeden, dat men aan een onhandigheid der administratie deze wetenschap te danken heeft.

De werklieden zelf hebben, zoodra zij van de te nemen maatregelen kennis kregen, een audiëntie aangevraagd bij den minister en van dezen oorspronkelijk eenige geruststellende verklaringen gekregen. Bij een bezoek dat het hoofdbestuurlied van den Bakkersgezellenbond Mol aan den minister bracht, zijn deze geruststellende verklaringen deels weer te niet gedaan, en ten slotte is zonder meer een tweetal menschen ontslag aangezegd.

De een, vader van een tairijk huisgezin, zal op 44-jarigen leeftijd op straat komen. De ander, 39 jaar, die eerst tegen een verminderd weekloon van f 9 per week aan het wachtlegermagazijn kon worden aan het werk gesteld, is thans reeds daar tijdelijk werkzaam, doch zijn vooruitzichten, zelfs in deze niet-benijdenswaardige positie, zijn zeer verzaakt.

Beiden hebben een onafgebroken diensttijd van 8 jaren.

Zoo is het begin, en het einde zal, naar mij van bevoegde zijde werd verzekerd, zijn, dat alle perso-neelen, — uitgezonderd administrateurs, chefs en opzichters, en misschien nog wel enkele onontbeer-lijken — geleidelijk denzelfden weg zullen worden opgestuurd, om te worden vervangen door miliciens.

Zoo noodig zal een gedeelte van het benodigde brood voor sommige garnizoenen worden aan-bestede, ofschoon men daarmede niet altijd even gunstige ervaringen heeft opgedaan.

Een klein staaltje, dat meteen een eigenaardig licht werpt op den ernst met bezuiniging bij de reserve-entreezen door de *N. T.* bakkerij te Arnhem geleverd. Ten vorigen jare evenwel werd het te Nijmegen aanbesteed, doch de klachten over het toen geleverde waren van dien aard, dat na een half jaar de levering opnieuw aan de Ar-nhemsche garnizoensbakkerij werd opgedragen. Kort daarop werd het echter weer aanbesteed, niettegenstaande de bakkerij, naast het benodigde voor het garnizoen te Ede, gemakkelijk en zonder meerdere kosten voor Nijmegen had kunnen blijven bakken.

Men vraagt zich dan toch af, waarom de produk-tie op de eigen bakkerijen wordt beperkt, daar dat op een schadeloos post voor het rijk moet uitloopen. En dit geval staat niet alleen.

Zeker, wij zijn sterke voorstanders van bezuini-ging op de militaire uitgaven, en mogelijk zou er ook op de militaire inrichtingen nog wel wat kun-nen worden bezuinigd, indien men den bureau-kratischen onslag maar wat wilde beperken.

Tegen bezuinigingen echter, zooals de minister Staal toepast, waardoor arbeidersgezinnen, zonder

maar dat het zich inlaat met de tactiek en met allerlei vraagstukken van politieke aard. Het schijnt u uitgaan te zijn, dat er naast de *N. T.* een in dit opzicht overeenkomstige periodiek bestaat: *De Kroniek*, geredigeerd door twee oudvoorzitters van het partijbestuur; een weekchrift, waarin allerlei kwesties van politieke aard, allerlei vraagstukken van parlementaire en vakverenigingsaktie worden behandeld door een reeks van sociaaldemocraten, die gedeeltelijk over overeenkomstige onderwerpen schrijven in de *N. T.*; en behoeven wij u aan de schoolkwestie in onze partij te herinneren ten bewijze dat de behandeling van zeer brandende vraagstukken van tactiek daar evenmin als in de *N. T.* buitengesloten is? Mogen wij u verder herinneren aan *De Blijde Wereld* waarvan de invloed op den aard der arbeidersbeweging in de zoo uiterst belangwekkende noordelijke provinciën zeker niet door u zal worden onderschat? In dit bijzondere geval behoeven wij u waarschijnlijk niet te wijzen op het verband tusschen theoretische opvattingen en praktische politiek, en kunnen wij waarschijnlijk volstaan met uwe, al te zeer naar de *N. T.* afgedwaalde aandacht, te vestigen op de „leidende” kracht die er van een dergelijk orgaan uitgaat.

Wij beweren niet dat het karakter van deze beide partij-periodieken in alle opzichten met dat van de *N. T.* overeenkomt; een groot verschil is reeds noodzakelijk door hun karakter als weekbladen en als maandschrift; — wij wijzen enkel op het feit, dat onze beide sociaaldemocratische kollega's in denzelfden zin — al is het niet altijd in overeenkomstige richting — „leiding” geven de *N. T.* — Wij zijn zeer gevoelig voor uwe onderscheiding „het” wetenschappelijk orgaan te redigieren, maar wenschen deze eer broederlijk met onze kollega's te deelen; wij mogen u niet volgen in uwe vleiende overschatting als zouden de artikelen in ons sociaaldemocratisch tijdschrift enkel als leiding gevend moeten worden aangemerkt. Intusschen, wij betreuren het allerminst dat onze kollega's vrij uit gaan en naar uwe inzichten veilig kunnen voortgaan hun zeker niet onbelangrijke direkten of indirekten invloed ongecontroleerd op de inzichten der partijgenooten te doen gelden. Wij nemen enkel de vrijheid er u op te wijzen, dat de regel dien gij stelt — zelf eerder als uitzondering toegepast in de internationale partij — evenzeer in den vorm eener exceptie op onze eigen sociaaldemocratische tijdschriften wordt toegepast.

Al hebben wij de algemeene opvatting, waarvan gij in uw schrijven uitgaat niet geheel onbespro-

moeten vluchten, naar Zwitserland gaan, het geld van papa opeten, die het zelf niet heeft. Ik zal je den toestand vertellen, waarin je verkeert; maar ik zal het doen met het overwicht van den man die, na de dingen hier op aarde onderzocht te hebben, gezien heeft dat er maar twee wegen zijn te kiezen: domme gehoorzaamheid of opstand. Ik gehoorzaam niets, begrijp je? Weet je wat jij nodig hebt op den weg dien je betreedt? Een miljoen en wel dadelijk; daar zonder kunnen wij met ons kopje terecht komen in de netten van Saint-Cloud, om te onderzoeken of er een Opperwezen bestaat. Dat miljoen zal ik je bezorgen. Hij zweeg en keek Eugène aan.

— Aha! je ziet papa Vautrin al wat vriendelijker aan. Bij het hooren van dat woord ben je als een jong meisje tot wie men zegt: „Tot vanavond”, en die zich netjes kleedt en haar lippen aflikt als een kat, die melk drinkt. Des te beter! Vooruit met ons beiden! Ziehier den toestand, jongmensch: Wij hebben thuis papa, mama, oudtante, twee zusters (achtien en zeventien jaar), twee broertjes (vijftien en tien) — dat is de heele bemanning. Tante voedt uw zusters op. De pastoor komt je twee broertjes latijn leeren. De familie eet meer kastanjeop dan wittebrood; papa spaart zijn broeken, mama koopt nauwelijks een winterjapon en een zomerjapon; onze zusters kleeden zich zoo goed zij kunnen. Ik weet alles, ik ben in het Zuiden geweest. Zoo is het bij u gesteld als men je twaalfhonderd frank per jaar stuurt en je ladgoed niet meer dan drieduizend frank opbrengt. Wij hebben een keukenmeid en een huisknecht, wij moeten het

van het meeningsverschil in zake de agrarische kwestie, maar in 't bijzonder van dat met betrekking tot de schoolkwestie en — incidenteel — van de discussies in zake de groote stakingen in 't voorjaar van 1903. Na een paar jaar van rust — ingeleid door de bekende handdrukscène op het kongres te Enschedé — volgden, in verband met het vermeende komplot door sommige redakteuren van het tijdschrift tegen Troelstra gesmeed in zake de benoeming van een hoofdredakteur van *Het Volk*, den vorigen zomer de bekende artikelen van genoemden partijgenoot tegen de „*N. T.*-groep”. Dit was de inleiding eener campagne, die zich kenmerkte door voortdurende schermutselingen met het vorige partijbestuur, beschouwd onder invloed der „*N. T.*-groep” te staan; verder door den overrompelings-aanval met de brochure „Over Partijleiding” enkele dagen vóór het kongres te Utrecht verschenen, als voorbereiding tot de bekende resolutie II, waarin de principiële kritiek in de voordrukking geraakte.

Deze geheele reeks van aanvallen had, onder het uiterlijk van — soms „op homoeopatische wijze” — de manieren van sommige partijgenooten, bij de z. g. „*N. T.*-groep” ingedeeld, te polijsten, het diepere doel den invloed te breken, dien sommige leden dezer „groep” door een mondelinge propaganda vooral, op de manieren niet zoozeer als wel op de inzichten der partij begonnen te verkrijgen. De resolutie V nu, waarin verklaard wordt „dat de verhouding van het wetenschappelijk soc.-dem. maandschrift tot de partij nadere overweging verdient” — de nabuurschap van resolutie II kon het reeds doen vermoeden — moet blijkens hare uitvoering zoowel als blijkens hare toelichting door uw college, naar onze meening beschouwd worden als de bekroning der pogingen van een „anti-*N. T.*-groep” om de vrijheid van meening-uiting en principiële kritiek te bannen binnen de perken, die aan haar — als voorwerp der kritiek zelve zoo nu en dan, in hooge mate partij in deze kwestie — als de geoorloofde voorkomt.

Blijkens hare uitvoering, zeiden wij. Wij wezen er reeds op, dat de toelichting ten kongresse luidde: „een onderzoek naar de *N. T.*-verhouding, meer niet”, en dat de uitvoering in den vorm der eerste, ons gestelde vraag niet minder dan het voorstel bevatte — waarvan het P. B. eerst in haar derden brief hare toelichting gaf — om dit tijdschrift „onder beheer en kontrôle der partij te brengen.” „Meer niet!” Men zou zeggen dat dit wel het meeste is wat men zich als het resultaat van zulk een, zoo onschuldig voorgesteld „onderzoek” kan denken. Of „de partij” misschien rijklijk

je verlangen een vermogen en bezitten geen stuiver; wij eten het ratjetoe van moeder Vaquer en wij houden van de heerlijke diners van den faubourg Saint-Germain; wij slapen op een zolderkamer en willen een hotel hebben! Ik keur je wenschen niet af. Het is niet iedereen gegeven eerzuchtig te zijn, mijn hartje. Vraag der vrouwen welke mannen zij verkiezen — de eerzuchtigen. De eerzuchtigen hebben krachtiger lendenen, voller bloed, een warmer hart dan de andere mannen. En de vrouw is zoo gelukkig en zoo mooi op den tijd dat zij het krachtigst is, dat zij boven alle mannen dengene verkiest, wiens kracht buitengewoon is, al zou zij ook vreezen eronder te breken. Ik maak den inventaris van je wenschen op, om je de zaak duidelijk voor te stellen. De zaak is deze.

Wij hebben grooten honger, onze tanden zijn scherp, wat moeten wij doen om den kookketel vol te krijgen? In de eerste plaats kunnen wij het Wetboek verslinden, het is niet prettig, het leert ons niets; maar het moet. Best. Wij worden advocaat om president van een rechtbank te worden, om arme bliksems, die met hun T. F. (1) op den schouder meer waard zijn dan wij, naar de galeien te zenden; om den rijken te bewijzen dat zij rustig kunnen slapen. Dat is niet prettig en het duurt lang. In de eerste plaats twee jaren wachten in Parijs en de vrouwtjes zien zonder ze aan te raken, terwijl wij er toch zooveel van houden. Het is vermoedend altijd iets te verlangen zonder dat verlangen ooit te bevredigen. Als

(1) Noot v. d. Vert.: T. F. verkorting van

de aanneming van resolutie V blijk gegeven het beheer van en de kontrôle over de *N. T.* te wenschen, maar de leiders dezer „*N. T.*-groep” wenschen het. Wij meenen, dat hier uit naam een partijfractie-politiek gedreven wordt.

Hierom in 't bijzonder was het ons aangenaam de tot dusver ons onthouden motiveering uwerzijds van de kongresresolutie te vernemen, omdat er ten duidelijkste uit blijkt, dat gij geen andere motiveering mogelijk acht dan die op zoo in 't oog loopende wijze deze fraktie-bedoelingen in 't licht stelt. Vóór wij de argumenten vernamen, waarin uwerzijds de voorgestelde ingrijpende wijzigingen in den toestand van ons tijdschrift werden verdedigd, konden wij u schrijven „de wenschelijkheid daarvan niet in te zien,” na ze te hebben vernomen kunnen wij onzerzijds u gemotiveerd antwoorden, de onwenschelijkheid ervan sterker dan ooit in te zien.

„omstandigheden” alle reden hebben in de verhouding tusschen het tijdschrift, de *N. T.* en de partij geen wijziging aan te brengen, dan die door ons in onze beide vorige brieven zijn voorgesteld.

En tevens meenen wij, dat „onder de bestaande omstandigheden” de partij met andere wijzigingen dan de door ons voorgeslagene even weinig gebaat is

10. omdat onder onze leiding het tijdschrift blijkens zijn stijgend abonnental succes heeft en de taak die het zich heeft gesteld, de verspreiding der sociaaldemocratische ideeën, naar behooren vervult. Onze pogingen om den inhoud door nauwere betrekkingen tusschen ons en de verschillende partijlichamen vollediger en in sommige opzichten voor de partijgenooten belangrijker te maken zijn ditmaal, zooals reeds vroeger, vrijdeeld door gebrek aan medewerking;

20. omdat onder onze leiding de schrijvers, die de meeningen van sommige redactieleden over kwesties van tactiek en politiek niet deelen, zoo weinig zich over onze partijdigheid en exclusiviteit te beklagen hebben dat het P. B. — waarin zoowel personen zitting hebben die herhaaldelijk van de onze afwijkende meeningen hebben uiteengezet in het tijdschrift, als partijgenooten die te vergeefs zijn uitgenoodigd om hunne meeningen te verkondigen, waarvan wij konden vermoeden, dat zij met de onze niet zonden overeenstemmen — dat dit P. B. op onze pertinente vraag naar bewijzen of aanwijzingen zelfs van het tegendeel het antwoord is moeten schuldig blijven. Hieruit blijkt ten duidelijkste, dat de ondeugden, die der *N. T.*-groep worden aangewreven, niet kunnen worden verweten aan de *N. T.* zelf. Wij gronden de wenschelijkheid voor de partij, dat de bestaande

je bleek was en een weekdierennatuur hadt, zou je niets te vreezen hebben; maar wij hebben wild leeuwenbloed en hebben kracht genoeg om twintig dwaasheden per dag te doen. Gij zult onder die kwelling bezwijken, de ergste die wij in de hel van den goeden God te verduren hebben. Stel dat je braaf bent, dat je melk drinkt en treurzangen maakt; dan zou je met je vurige natuur na veel moeite en ontberingen, die een hond dol zouden maken, de plaatsvervanger worden van den een of anderen schurk in een gat waar de regering je duizend frank salaris toewerpt, zooals men een slagershond een been toegooit. Blaf tegen de dieven, pleit voor de rijken, laat gemoedsmensen onthoofden. Dank je wel! Als je geen protektie hebt, zal je verrotten in je provincierechtbank. Tegen je dertigste jaar ben je rechter met twaalfhonderd frank, als je tenminste dan je toga nog niet naar de maan hebt gestuurd. Tegen je veertigste jaar trouw je met de een of andere molenaarsdochter, die zoowat zesduizend frank rente bezit. Dank je. Met protektie ben je op je dertigste jaar procureur des konings met duizend kronen toelage en trouw je met de dochter van den burgemeester.

Als je de een of andere politieke laagheid begaat, b.v. Villèle in plaats van Manuel (dat rijmt en stelt het geweten gerust) op een stembriefje leest, zal je op je veertigste jaar procureur-generaal zijn en afgevaardigde worden. Let wel, mijn beste jongen, dat wij winkelhaken in ons geweten hebben gekregen, dat wij ons twintig jaar lang hebben verveeld en stille ellende hebben geleden, en dat onze zusters

40-jarigen leeftijd op straat te komen. De ander, 35 jaar, die eerst tegen een verminderd weekloon van f9 per week aan het wachtgermagazijn kon worden aan het werk gesteld, is thans reeds daar tijdelijk werkzaam, doch zijn vooruitzichten, zelfs in deze niet-benijdenswaardige positie, zijn zeer verzwakt. Beiden hebben een onafgebroken diensttijd van 8 jaren.

Zoo is het begin, en het einde zal, naar mij van bevoegde zijde werd verzekerd, zijn, dat alle personeelen, — uitgezonderd administrateurs, chefs en opzichters, en misschien nog wel enkele onontbeerlijken — geleidelijk denzelfden weg zullen worden opgestuurd, om te worden vervangen door miliciens.

Zoo noodig zal een gedeelte van het benodigde brood voor sommige garnizoenen worden aanbesteed, ofschoon men daarmede niet altijd even gunstige ervaringen heeft opgedaan.

Een klein staaltje, dat meteen een eigenaardig licht werpt op den ernst met bezuiniging bij de

reserve te Nijmegen door de h... bakkerij te Arnhem geleverd. Ten vorigen jare evenwel werd het te Nijmegen aanbesteed, doch de klachten over het toen geleverde waren van dien aard, dat na een half jaar de levering opnieuw aan de Arnhemse garnizoensbakkerij werd opgedragen. Kort daarop werd het echter weer aanbesteed, niettegenstaande de bakkerij, naast het benodigde voor het garnizoen te Ede, gemakkelijk en zonder meerdere kosten voor Nijmegen had kunnen blijven bakken.

Men vraagt zich dan toch af, waarom de produktie op de eigen bakkerijen wordt beperkt, daar dat op een schadepost voor het rijk moet uitloopen. En dit geval staat niet alleen.

Zeker, wij zijn sterke voorstanders van bezuiniging op de militaire uitgaven, en mogelijk zou er ook op de militaire inrichtingen nog wel wat kunnen worden bezuinigd, indien men den bureaucratismen omslag maar wat wilde beperken.

Tegen bezuinigingen echter, zooals de minister Staal toepast, waardoor arbeidersgezinnen, zonder twijfel ten gronde worden gericht, mag een woord van protest niet uitblijven. Het Rijk stelt voor zijn ambtenaren wachtgeld, voor zijn officieren en dergelijken nonaktiveits-traktementen beschikbaar, en het is daarom billijk te vorderen, dat ook de werklieden, die jaren hun diensten hebben gepresteerd, niet zonder uitzicht worden aan den dijk gezet.

De Rijkswerkliedenbond, waarvan de ontslagenen leden zijn, heeft reeds eenige stappen gedaan deels in samenwerking met den Bakkersgezellen bond, om de belangen der broodbakkers te behartigen.

en dat gij een van de twintigduizend aspiranten naar dien rang zijt, waaronder grappenmakers zijn, die hun gezin zouden verkoopen om één graad verhoogd te worden.

Als dat baantje u niet aanstaat, zullen wij iets anders beschouwen.

Wil de baron de Rastignac advocaat worden? Mooi zoo! Dan moet hij tien jaar lijden. duizend frank per maand uitgeven, een bibliotheek, een studeerkamer hebben, in de groote wereld verkeerden, den zoom van de toga van een procureur kussen om te mogen pleiten, het Paleis van Justitie met zijn tong schoonvegen. Als dat baantje je tot iets brengen zou, vond ik het nog zoo kwaad niet; maar wijs mij in Parijs vijf advocaten die op hun vijftigste jaar meer dan vijftigduizend frank per jaar verdienen? Ba, liever dan mij zoo te vernederen, zou ik zeeroover worden. Bovendien, waar moet het geld vandaan komen?

Dat is alles nu niet heel opwekkend. Wij hebben behoefte aan den bruidschat van een vrouw. Willen wij trouwen? Dat zou zijn je een steen om den hals binden; voorts, waar blijft ons eergevoel, onze adel, wanneer wij om het geld trouwen? Dan deedt je beter nu reeds in opstand te komen tegen de menselijke conventies. Het zou niets anders zijn dan als een slang voor een vrouw te kruipen, de voeten harer moeder te likken, laagheden te doen waar een zwijn voor zou walgen. Bah! En als je nu nog maar je geluk vindt. Maar je zoudt je ongelukkig gevoelen met een vrouw, die je op deze wijze hebt gehuwd. Het is nog beter oorlog te voeren met de mannen dan te worstelen met zijn eigen vrouw.

HET VOLK.

TWEEDE BLAD.

Bij de Brabantsche schoenmakers.

II.

Van lange arbeidsdagen.

Wanneer het onderwerp der lange arbeidsdagen op 't appél komt, mag de Brabantsche schoenindustrie niet worden vergeten.

Als in de *fabriekmatige* nijverheid de werkdag bovenmenscheijk wordt verlengd, loopt het in den kijker. Zelfs bij groote economische zwakheid der werkers komen de feiten aan het licht en kan ontkenen den fabrikant niet baten, zelfs als bij enkele fabrieksbazen de muziek der rijksdaalders de zegen bevecht op de waarheidsliefde.

Maar bij den langen werkdag in de huisindustrie, waar bovendien zooals hier in de schoenenstreek den thuiswerker door den baas geen arbeidstijd wordt gesteld, wordt de lange arbeidsduur verborgen achter de vrijheid van den werker die, naar verkiezing, zelfs een acht- of zesurigen arbeidsdag voor zich kan instellen . . . als het werk maar geleverd wordt.

En de handwerkers die niet verder nadenken van welke soort er hier 11⁷/₈ zijn in één twaalftal, geven de bazen die zóó spreken gelijk; beweren bij hoog en laag, vooral na het nuttigen van halve stalemmers spiritusverduinsel op den uitgaansavond: „dat zij vrije handwerkers zijn die het volle loon verdienen en niet noodig hebben zich in de schoenen-gevangnissen te laten opsluiten.

Het volle loon verdienen! . . . Waarachtig!

Ook de schoenmakers spreken in hunnen roes de volle waarheid. Doch als op den Dinsdag de ontuchtering bij den handwerker-vrijgezel is gekomen en ge hem in het door pek- en leerlicht gedrenkte vertrek naar zijnen maatschappelijken welstand vraagt, zal hij u een *andere* voorstelling geven van de positie van den thuiswerker.

Bij de jongelui wordt weliswaar het Maandagvieren nog in eere gehouden onder de leuze: „laten we nu nog wát van 't leven nemen, zijn we getrouwd dan kan het niet meer“, maar het vak gedooft feitelijk die weelde niet.

Zoo'n thuiswerker in Drunen, waar goed manswerk gemaakt wordt, moet een schoenmaker zijn van de bovenste plank als hem 27 stuivers maakloon wordt betaald voor een paar bottines. Inderdaad staat zulk een werker op het hoogste loon, in z'n vrijgezellentijd kan hij op zijn wekelijkschen drinkdag den grooten Piet uithangen, een kinderhand is gauw gevuld!

Maar 't betekent niet veel, lezer!

Om zoo'n paar schoenen af te maken moet de man 's morgens om zes uur beginnen en zonder lange rustpoozen doorwerken tot tien of elf uur 's avonds. Want de bazen zien het thuis vervaardigde werk goed na, vooral als zij het *hoogste* loon betalen, denk eens aan, zeven en twintig stuivers voor 'n paar manschoenen, werkelijk géén kleinigheid! De bazen stellen deze soort werklui, de mannen van het hóogste loon, op prijs.

Zij vertellen den oningewijde dat die hooge stukgeldwerkers zooveel kunnen afmaken als zij willen, want het „degelijke handwerk, — wat een steek onder water beduiden moet aan het adres der fabriekmatige nijverheid — het degelijke handwerk is nog wel in tel!“ . . .

Wat we niet betwijfelen. Ongelukkig ligt echter de degelijke handwerker voor 'n oortje thuis, want zijne bezoldiging in verhouding tot den daarvoor

worden slechts vaardig in het maken van onderpeelen. En onder het prevelen dezer drogredenen werkt hij voort aan de ondermijning van zijn eigen krachten, aan den ondergang van het eigen bestaan.

Maar toch . . . voort, schoenmaker voort!

Leve het degelijke, onderwetsche handwerk!

Och ja, deze stakkers van den spauriem weten niet beter.

Ze worden door de katholieke organisaties in onderworpenheid gehouden en werken zoolang er arbeid is en hen de slaap niet overmant.

En menschenwaarde, een flinke dosis onafhankelijkheidsbesef, slechts weinigen hebben 't en dan nog de jongeren, wijs geworden door het voorbeeld van de arbeidsregeling op de fabrieken.

De *fit* is uit de menschen van middelbaren en beneden dien leeftijd. De onbeperkte arbeidsduur maakte van hen willooze werkezels die van den eisch om een menschewaardig bestaan geen flauw begrip hebben.

Als het pek aan hun werktafel zitten zij aan hun werkstoel gekleefd, werken, werken en andermaal werken, bij hooge uitzondering afgewisseld door een enkelen dag werkloosheid, doordat de baas niets heeft mee gegeven, een dag die mopperend wordt doorgebracht, daar de schade moeilijk kan worden ingehaald. Het is den thuiswerkers dan ook aan te zien dat zij het offer zijn van langdurigen arbeidstijd.

Wonende in een gezonde streek heeft de massa de aaklig witte huiskleur op het gelaat. Ofschoon stevig van bouw, doordat ze van huisuit behooren tot het stevige breedgeschouderde ras der Brabantsche boeren, zijn ze diep geteekend door de sporen der afmatting.

Hoe geheel anders is de positie der fabriekwerkers! Hun toestand is geen dorado, ook voor hen zou verkorting van den arbeidsduur geen overbodige weelde zijn. Maar torenhoog steken hunne arbeidsvoorwaarden uit boven die, waaronder de fiere (!), onafhankelijke (!) redders van het degelijke handwerk arbeiden.

Bij een arbeidsdag van elf uren halen zij hetzelfde weekgeld of soms méér, dan hun ongelukkige kameraad in eigen woning.

In Baardwijk, Waatwijk en Besoyen wordt nogal veel damesschoenwerk vervaardigd. De loonen varieeren van 80 cents tot één gulden, f 1.10 per paar, ofschoon er ook zitten, vooral in beide laatstgenoemde plaatsen, die 13 of 14 stuivers voor hetzelfde werk ontvangen. De kwaliteit die met één gulden aan arbeidsloon wordt betaald, vordert per paar een arbeidsdag van 16, zelfs van 17 uur. Een gehuwd man kan per week zes, hoogstens zeven paren afmaken, een vrijgezel die zich de weelde van minder hard werken kan veroorloven, is met vier per week tevreden.

Voor den gehuwden schoenmaker-thuiswerker bestaat geen pardon. De onmenscheijk lange arbeidstijd moet worden gemaakt, anders zijn de monden der huisgenooten niet open te houden.

Het vervloekte van deze en van alle huisindustrie zit in de moeilijkheid der controle.

Het is niet na te gaan wie, gesteld dat ook voor het thuiswerken in deze soort werk een maximum aantal werkuren werd aangegeven, dit aantal overschrijft. Bij elken schoenmaker zou een politieagent moeten geplaatst worden.

Daarbij ontbreekt het ook in deze katholieke streek aan elk spoor eener flinke vakorganisatie; levende kracht geven aan wetsbepalingen die de gruwelen van den huisarbeid beperken, kan van dit Langstraatsche schoenmakersgeslacht niet worden verwacht. Het gilde der ouwe getrouwen aan het vak van spauriem en klopteen sjokt nu voort onder den last van den overmatig langen

Eenheid en verscheidenheid in de S.D.A.P.

Gisteravond werd in de groote zaal van het Nut het debat gehouden op de rede van Troelstra over bovengenoemd onderwerp.

Van Loopuit was bericht van verhindering ingekomen.

Resink, die het eerst het woord kreeg, verklaarde met genoegen te hebben gehoord, hoe Troelstra te keer ging tegen het wetenschappelijk snobisme in de internationale sociaaldemocratie. Na Marx en Lassalle, verklaarde hij, zijn er geen theoretici geweest in de soc. dem., die den politieken toestand hebben beheerscht, ook Kautsky en Bernstein niet.

Ook is spr. het met Troelstra eens, dat geen partij theoretische problemen in de groote massa moeten worden gebracht.

Het vraagstuk van marxisme en revisionisme beheerscht Troelstra niet. Dit is geen kritiek op zijn algemeen arbeid: hij mist den tijd er voor.

Hoe is de groei van de beweging ontstaan? Spr. zal dit ontwikkelen aan de hand van een aantal stellingen, die aldus luiden:

1. De eindstrijd van het socialisme is de ideologische werkaansing van de rijping van het kapitalisme in de trusts en in de internationale kaaneensluiting.

2. De eindstrijd is van wezenlijk ander karakter dan de negatieve klassestrijd en behoeft een revisie van het marxisme om leiding te geven aan de nieuwe praktische problemen, die bedoelen den politieken en geestelijken bovenbouw op te richten op den gewijzigden economischen ondergrond, terwijl het marxisme slechts bedoelt aan de overtuiging, dat het proletariaat eens voor deze praktische taak zou komen te staan, een wetenschappelijken basis te geven, de praktische betekenis van het marxisme eindigt dus, zoodra het proletariaat deze nieuwe politieke instincten in zich voelt opkomen.

3. De strijd tusschen revisionisten en marxisten ontstaat uit de ongeordende pogingen tot klaarheid te komen omtrent den aard van dezen eindstrijd.

4. Het verschil tusschen revisionisten en marxisten bestaat hierin, dat de eersten méér zich afvragen hoe de omgevende menscheheid bezig is zich aan te passen aan deze nieuwe politieke-kerkelijke instincten en hoe deze groei kan worden bespoedigd, terwijl de marxisten meer georiënteerd zijn op het vraagstuk hoe de *Partij uit zichzelf* den nieuwen politieken-geestelijken bovenbouw, Staat en Kerk, zal vormen. De revisionisten willen tegemoet komen aan de goedwillende elementen buiten ons, de marxisten willen vorm geven aan de tastende politieke instincten in de nog onbewuste ziel van het proletariaat.

5. Het geschil tusschen marxisten en revisionisten verdwijnt dus vanzelf, naarmate beide groepen slagen.

6. De formulering *revolutie* of *reform* is onjuist.

7. De *politieke* bovenbouw der gerevolutioneerde nieuwe samenleving is de *nieuwe staat*, de *geestelijke* bovenbouw de *verjongde kerk*.

8. De eindstrijd is de revolutioneering van den staat en van de kerk.

9. Een wetenschap die leiding geeft in den strijd tegen de kerk ontbreekt tot nu toe.

10. De religieuze geschillen in de partij en de strijd om de privaatzakleer bewijzen, dat de politieke instincten, die moeten leiden bij deze revolutioneering van de kerk, bezig zijn zich te vormen in de partij.

11. De theoretici hebben den plicht de nieuwe theologie als de leer van den ideologischen bovenbouw te zoeken om in den chaos der ideologieën in de partij eenheid te brengen. *De reform van de kerk is partijzaak*, evenals de reform van den staat.

gen: wij leggen ons hierbij niet neder. Spr. noemt de schoolkwesitie. Natuurlijk mogen zij hun meening houden, en pogen, op democratische manier, de kwesitie weer aan de orde te stellen.

Het op den voorgrond stellen van geschillen is echter geschied door Troelstra in zijn Juni-artikelen na het haagsche kongres. Toen heeft hij alle oude dingen weer opgehaald. Het heele jaar door bestormde hij het P. B. met allerlei moeilijkheden, het P. B. waar hij met opzet was buiten gebleven. Door niets liet hij zich ervan afbrengen, dit te doen. Met Inzake Partijleiding deed hij het nog eens.

Op het utrechtsche kongres is op ondemocratische manier de macht gebracht in handen van Troelstra en zijn vrienden. Begrijpelijk is, dat zij nu willen, dat het „gedonderjaag“ uit is; maar hij vergeet, dat hijzelf heeft „gedonderjaagd“, en met meer succes dan de marxisten totnogtoe.

Niet de marxisten hebben de geschillen op den voorgrond geschoven. Wanneer men met iets optreedt in de partij, moet men kunnen aantoonen, dat het in het belang van de partij noodzakelijk is. Tweeërlei redenen zijn er voor het optreden der marxisten. De theoreticus heeft de taak, het gebeurde te verklaren. Als Troelstra naar den voorgrond dringt, en er in slaagt, dan zit er iets wezenlijks achter. Hijzelf weet zeer goed, dat het komt door de economische achterlijkheid onzer hollandsche toestanden, dus ook van onze beweging, partijgenooten enz. Als hij over de internationale lijn zekere successen heeft kunnen behalen, dan ligt dat aan de achterlijkheid van onze beweging. Hij zelf trouwens heeft de achterlijke hollandsche beweging en de internationalisten die steunen op de groote internationale leer, tegenover elkander gesteld. Wij wenschen te steunen op de groot-industriele arbeiders, en moeten dan in godsnaam maar wat minder groot zijn; Troelstra wil naar de religieuze arbeiders kijken, en desnoods een beetje zijn wat zij noemen idealistisch, maar wat niet socialistisch is.

Wij zeggen niet, dat Troelstra en anderen steeds aan denzelfden kant hebben gestaan, maar dat hij en de zijnen op een gegeven oogenblik hebben willen overwinnen, ongeacht met welke middelen. Dat is het nadeel, op het utrechtsche kongres geschied: de aanvallen op het P. B. zijn behandeld en petit comité, en het kongres heeft over moties moeten oordeelen op stel en sprong. Maar een zoo bevochten zege kan niet worden verdragen door de onderliggende partij. Het resultaat was voor de partijgenooten zelf een verrassing. Zij hebben het te Utrecht behandelde niet vooruit kunnen bespreken, en zijn gesteld voor een fait accompli.

De marxisten hadden de te Utrecht voorkomende feiten te verklaren; maar bovendien de met den dag sterker wordende tendenz tegen te gaan. Natuurlijk maken practici eerder een foutje dan theoretici. Maar wanneer men, als Troelstra, zich heeft vrijgemaakt van de kritiek van een bepaalde richting, dan begiunen de kleine foutjes die men maakt allengs tendenzen te worden, en dan zijn het niet in de eerste plaats de revisionistische theoretici die fouten maken, maar de practici steeds verder weg. Hebben wij niet groote menschen, ook marxisten, verloren, omdat er niet was de kritiek die hen tegen hield. Deville, Viviani, Briand zijn door de weinige waarde die de kritiek heeft voor de fransche partijgenooten, voor de partij verloren gegaan. De organisatie moet zoo stevig zijn, de democratie zoo onaangetast, dat men steeds moet oppassen, opdat men niet uit de partij glijdt. Is dat niet het geval, dan wordt het zeer gevaarlijk, in de praktijk nog werkzaam te zijn.

Een paar voorbeelden. Onder het vorig liberaal ministerie is een prachtige strijd door de soc. dem. gevoerd tegen de liberale regeering, een strijd die weerklink vond in het land, waaruit de arbeiders

geven van de positie van den thuiswerker.

Bij de jongelui wordt weliswaar het Maandagvieren nog in eere gehouden onder de leuze: „laten we nu nog wát van 't leven nemen, zijn we getrouwd dan kan het niet meer“, maar het vak gedooft feitelijk die weelde niet.

Zoo'n thuiswerker in Drunen, waar goed manswerk gemaakt wordt, moet een schoenmaker zijn van de bovenste plank als hem 27 stuivers maakloon wordt betaald voor een paar bottines. Inderdaad staat zulk een werker op het hoogste loon, in z'n vrijgezellentijd kan hij op zijn wekelijkschen drinkdag den grooten Piet uithangen, een kinderhand is gauw gevuld!

Maar 't beteekent niet veel, lezer!

Om zoo'n paar schoenen af te maken moet de man 's morgens om zes uur beginnen en zonder lange rustpoozen doorwerken tot tien of elf uur 's avonds. Want de bazen zien het thuis vervaardigde werk goed na, vooral als zij het hoogste loon betalen, denk eens aan, zeven en twintig stuivers voor 'n paar manschoenen, werkelijk géén kleinigheid! De bazen stellen deze soort werkklui, de mannen van het hoogste loon, op prijs.

Zij vertellen den oningewijde dat die hooge stukgeldwerkers zooveel kunnen afmaken als zij willen, want het „degelijke handwerk, — wat een steek onder water beduiden moet aan het adres der fabriekmatige nijverheid — het degelijke handwerk is nog wel in tel!“....

Wat we niet betwijfelen. Ongelukkig ligt echter de degelijke handwerker voor 'n oortje thuis, want zijne bezoldiging in verhouding tot den daarvoor vereischten arbeidstijd is bespottelijk laag.

Werkende van 6 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds, waarvan nauwelijks één uur wordt afgenomen voor het nuttigen van het middagmaal, van ochtend- en avondbrood, wordt in die vijftien uren f 1.35 verdiend door de beste arbeiders of: n e g e n cent per uur.

Die arbeidstijd is niet overdreven. Menig thuiswerker van hetzelfde slag heeft nog een uur per dag langer noodig om zoo'n paar schoenen af te krijgen, en het arbeidsvermogen is niet in staat alle dagen met even gunstig resultaat te werken.

Zelfs kan worden gekonstateerd dat de groote meerderheid der thuiswerkers, die geregeld arbeid heeft, vooral Donderdag en Vrijdag den geheelen of het grootste gedeelte van den nacht er bij pakt, om een betere afrekening te maken, zoodat honderd en méér werkuren per week in de huisindustrie der schoenenstreek geen zeldzaamheid is.

Vreeselijk! zegt menig lezer. En de gedachte dringt zich bij den belangstellende naar den voorgrond: hoe ongelukkig moeten die menschen zich gevoelen, in zoo'n toestand!

Toch niet, lezer!

De bazen zeggen dat de thuiswerkers vrij zijn in hun doen en laten, de handarbeiders troosten zich dat zij toch thuis kunnen blijven op de daguren die de arbeider op de schoenfabrieken moet doorbrengen, en achter dat vrijheidsverguldsel stoppen ze hunnen afjakkerenden langen arbeidsdag.

Ze zouden wel korter willen werken, maar 't kan niet. Zes paren per week afmaken van het best betaalde werk, daartoe komt de fijnste schoenmaker in Drunen niet geregeld, vijf door elkaar, dat gaat, zoodat aan „het vak“ f 6,75 à f 7.— wordt verdiend door den goeden werker.

Al zijn de woningen goedkooper dan in de steden, al doet het stukje land maar f 2.50 of f 3 per jaar van huur en haalt men er de aardappelen voor eigen gebruik uit, het blijft scharrelen om de schijnvrijheid en het afbeulend leven te behouden.

Een thuiswerker had op den toestand van hem en zijn lotgenooten uit de Langstraat een goeden kijk. Boven zijn tafeltje hing een kartonnen kaart waarop in rondschrift was gezet:

Vóórt schoenmaker, vóórt!...

't Is voor u aan de kerkhofpoort,

Dat de dageraad van uwen rusttijd gloort...

Vóórt schoenmaker, vóórt!...

Volkomen in overeenstemming met de werkelijkheid.

De thuiswerker die verantwoordelijkheidsbesef bezit tegenover de zijnen, kijkt niet meer naar de klok, werkt dóór tot de zich gestelde taak is afgewerkt.

Hij gewaagt, om van zijn helder inzicht te getuigen, van het fabriekswerk als van iets minderwaardigs.

„Het vak“ wordt er door ondermijnd, de fabriekers

zelve weegeld of soms méér, dan hun ongelukkig kameraad in eigen woning.

In Baardwijk, Waatwijk en Besoyen wordt nogal veel damesschoenwerk vervaardigd. De loonen varieeren van 80 cents tot één gulden, f 1.10 per paar, ofschoon er ook zitten, vooral in beide laatstgenoemde plaatsen, die 13 of 14 stuivers voor hetzelfde werk ontvangen. De kwaliteit die met één gulden aan arbeidsloon wordt betaald, vordert per paar een arbeidsdag van 16, zelfs van 17 uur. Een gehuwd man kan per week zes, hoogstens zeven paren afmaken, een vrijgezel die zich de weelde van minder hard werken kan veroorloven, is met vier per week tevreden.

Voor den gehuwden schoenmaker-thuiswerker bestaat geen pardon. De onmenschelijk lange arbeidstijd moet worden gemaakt, anders zijn de monden der huisgenooten niet open te houden.

Het vervloekte van deze en van alle huisindustrie zit in de moeilijkheid der controle.

Het is niet na te gaan wie, gesteld dat ook voor het thuiswerken in deze soort werk een maximum aantal werkuren werd aangegeven, dit aantal overschrijdt. Bij elken schoenmaker zou een politieagent moeten geplaatst worden.

Daarbij ontbreekt het ook in deze katholieke streek aan elk spoor eener flinke vakorganisatie; levende kracht geven aan wetsbepalingen die de gruwelen van den huisarbeid beperken, kan van dit Langstraatsche schoenmakersgeslacht niet worden verwacht. Het gilde der ouwe getrouwen aan het vak van spauriem en klopsteen sjokt nu voort onder den last van den overmatig langen arbeidsduur.

Uit het bed naar het werktafeltje en vandaar denzelfden weg terug, ziehier de afwisseling in het leven van den gehuwden thuiswerker.

Hijzelf, de vrouw, de kinderen, kennen géén andere. Alleen tegen den Sint-Nikolaasavond gooit de man er nurtjes op, om voor de kleintjes wat te kunnen koopen.

Het zal de vraag zijn of de uitbreiding der fabriekmatige nijverheid zoo snel zal gaan dat daardoor het thuiswerken enorm afneemt.

Het mag worden betwijfeld, omdat, zooals in de eerste korrespondentie is meegedeeld, de industrieelen wat laat hun bedrijf hebben gemoderniseerd.

De vraag klemt nu wat gedaan zou kunnen worden om de Langstraatsche thuiswerkers aan den overmatigen arbeidsduur te onttrekken, ze is zéér moeilijk te beantwoorden.

Het zal éér mogelijk zijn van een bende slaven flinke menschen, voorzien van een goede portie onafhankelijkszin, te maken, dan deze gedegeneerde bevolking te brengen tot het besef van eenig menschenrecht.

De Langstraat behoort tot de streken van het land waar de werkklui met gekluisterde handen en voeten aan den werkgever zijn overgeleverd. Waar ze kruipen voor den broodheer, ofschoon ze weten door hem te worden bedrogen en bestolen.

Toch blijven zij hun leven voortleven in slaafsche onderworpenheid en hebben alleen wat te vertellen als de slechte kwaliteit jenever er in zit, die ook hier een al te vriendelijk ingehaalde kameraad is.

Natuurlijk hand aan hand gaat ook hier drankmisbruik met overmatigen arbeidsduur. Ofschoon over het algemeen niet van vechtlustigen aard willen ook deze menschen een enkelen keer hun vrengdeloos leven in borrelroes vergeten, ja, wanneer, wat niet zelden gebeurt, de man geen cent op zak heeft, omdat hem uitbetaald wordt in winkelen, worden onsjes koffie aan lager prijs verkocht dan de baas ze leverde, want „een man mag toch wel nu en dan een paar dubbeltjes in den zak hebben!“

Berustend uit sufheid gaat bij deze menschen in éénen tredgang het leven door, ze leven.

Doch naar het „hoe“ moet niet te dringend worden gevraagd.

In elk geval kan de man daarop moeilijk antwoorden.

't Is de vroeg veronderde schoenmakers vrouw die er voor te zorgen heeft dat het gezin boven water blijft.

Ze denken zich geen andere toekomst dan voortdurende harde loonslavernij.

De geestelijke adviseurs der kerkelijke vak- en algemeene vereenigingen doen hun best, hen in dien waan te laten.

het verschil tusschen revisionisten en marxisten bestaat hierin, dat de eersten méér zich afvragen hoe de omgevende menschheid bezig is zich aan te passen aan deze nieuwe politieke-kerkelijke instincten en hoe deze groei kan worden bespoedigd, terwijl de marxisten meer geïnteresseerd zijn op het vraagstuk hoe de Partij uit zichzelf den nieuwen politieke-geestelijken bovenbouw, Staat en Kerk, zal vormen. De revisionisten willen tegemoet komen aan de goedwillende elementen buiten ons, de marxisten willen vorm geven aan de tastende politieke instincten in de nog onbewuste ziel van het proletariaat.

5. Het geschil tusschen marxisten en revisionisten verdwijnt dus vanzelf, naarmate beide groepen slagen.

6. De formulering *revolutie of reform* is onjuist.

7. De *politieke* bovenbouw der gerevolutioneerde nieuwe samenleving is de *nieuwe staat*, de *geestelijke* bovenbouw de *verjongde kerk*.

8. De eindstrijd is de revolutioneering van den staat en van de kerk.

9. Een wetenschap die leiding geeft in den strijd tegen de kerk ontbreekt tot nu toe.

10. De religieuze geschillen in de partij en de strijd om de privaataakleer bewijzen, dat de politieke instincten, die moeten leiden bij deze revolutioneering van de kerk, bezig zijn zich te vormen in de partij.

11. De theoretici hebben den plicht de nieuwe theologie als de leer van den ideologischen bovenbouw te zoeken om in den chaos der ideologieën in de partij eenheid te brengen. *De reform van de kerk is partijzaak*, evenals de reform van den staat.

12. Het kerk- en staat-geschil kan alleen worden opgelost door dat de nieuwe politieke instincten, die bezig zijn zich te vormen in de partij, de voor-socialistische kerk en staat hervormen tot de levende eenheid, die de katholieke theologie bedoelt.

13. Het reform-katholicisme en het reform-liberalisme bewijzen symptomatisch, dat de voor-socialistische menschheid bezig is zich in de partij op te lossen.

Wij n k o p ontkent, dat maar weinig arbeiders in staat zijn, over vraagstukken als de onderhavige te oordeelen. Voor pur wetenschappelijke en theoretische kwesties geeft spr. dit toe, maar die heeft Troelstra niet behandeld; hij heeft alleen zijn opvatting van de praktijk uiteengezet. Er komt verschil van praktijk in de partij. De eene groep steunt daarbij op een theorie, en wordt daarom voor dogmatici gescholden, de andere groep vecht alleen marxistische theorieën aan. Wat uitgemaakt moet worden is, wat wij op grond van onze inzichten moeten doen.

Onjuist is, dat er een streven is om de partij te overtuigen, dat er in de partij twee stroomingen zijn. Dat ziet ieder partijgenoot. Men kan het betreuren, maar de twee stroomingen zijn er; dat zien wij in de praktijk van de partij. Sedert wanneer en waardoor zijn zij zoo ver uiteengegaan als zij thans liggen? Troelstra rekent van af het urechtsche kongres. Sindsdien zouden een aantal partijgenooten hun plicht hebben verwaarloosd. Onjuist is, dat dergelijke verwaarloozing alleen van een kant geschiedde, en alleen na het utrechtsch kongres. Troelstra zelf heeft voor en na het haagsche kongres niet meegewerkt aan *Het Volk* gelijk wij dat mochten verwachten. Hij liet dat na met bepaalde bedoelingen. Hij weigerde na het haagsche kongres lid te worden van het P. B., en trok zich ook als afgevaardigde der Kamerfractie terug, toen de dingen daar niet gingen gelijk bij wenschte.

Het gaat er dus niet om, elkander verwaarloozing van plichten te verwijten. Uitgemaakt moet worden, dat wat men deed in het belang was van de partij. Mevr. Holst juicht toe, dat zij thans in de gelegenheid is om de partijgenooten op de hoogte te stellen; hetzelfde streven uitte zich daarvoor bij Troelstra in zijn brochure *Inzake Partijleiding*. Ook mevr. Holst verdient dus geen afkeuring.

Troelstra verwijt de marxisten, dat zij in afwijkende meeningen van anderen afwijkingen zien van de sociaaldemocratie. Maar Troelstra heeft in zijn Kerstrede tot beide fracties gezegd, dat zij afwijken van de soc. dem. Het is best te begrijpen, dat Troelstra Vliegen waarschuwt, maar waarom mogen wij dan anderen niet waarschuwen?

Troelstra eischt van de marxisten dat zij bewijzen, dat het noodig is, de geschillen op den voorgrond te schuiven. Maar wie heeft ze op den voorgrond geschoven? De marxisten hebben menigmaal hun meening gegeven; niet altijd hebben zij overwonnen, maar nooit is het hen in het hoofd gekomen, na het lijden van een nederlaag te zeg-

gen willen overwinnen, ongeacht met welke midelen. Dat is het nadeel, op het utrechtsche kongres geschied: de aanvallen op het P. B. zijn behandeld en petit comité, en het kongres heeft over moties moeten oordeelen op stel en sprong. Maar een zoo bevochten zege kan niet worden verdragen door de onderliggende partij. Het resultaat was voor de partijgenooten zelf een verrassing. Zij hebben het te Utrecht behandelde niet vooruit kunnen bespreken, en zijn gesteld voor een fait accompli.

De marxisten hadden de te Utrecht voorgekomen feiten te verklaren; maar bovendien de met den dag sterker wordende tendenz tegen te gaan. Natuurlijk maken practici eerder een foutje dan theoretici. Maar wanneer men, als Troelstra, zich heeft vrijgemaakt van de kritiek van een bepaalde richting, dan begiunen de kleine foutjes die men maakt allengs tendenzen te worden, en dan zijn het niet in de eerste plaats de revisionistische theoretici die fouten maken, maar de practici glijden steeds verder weg. Hebben wij niet groote menschen, ook marxisten, verloren, omdat er niet was de kritiek die hen tegen hield. Deville, Viviani, Briand zijn door de weinige waarde die de kritiek heeft voor de fransche partijgenooten, voor de partij verloren gegaan. De organisatie moet zoo stevig zijn, de democratie zoo onaangetast, dat men steeds moet oppassen, opdat men niet uit de partij glijdt. Is dat niet het geval, dan wordt het zeer gevaarlijk, in de praktijk nog werkzaam te zijn.

Een paar voorbeelden. Onder het vorig liberaal ministerie is een prachtige strijd door de soc. dem. gevoerd tegen de liberale regering, een strijd die weerklink vond in het land, waaruit de arbeiders leerden inzicht in het kapitalisme, en eenheid in den strijd. Vergelijk daarmee eens de wijze waarop het arbeidskontraat is behandeld. Troelstra zei, dat de strijd daarover een strijd moest zijn tegen het kapitalisme, niet tegen de regering. Maar hoe groot is het verschil in optreden tusschen de Kamerfractie en het comité. Van de Kamerfractie ging niets naar buiten. Spiekman zelf heeft den stilstand in de beweging te Rotterdam geweten aan het feit, dat in de Kamer bij het arbeidskontraat niet naar behooren was gewerkt. Troelstra stootte in de Kamer het comité van zich. Hij had dan minstens evenzeer tegen het kapitalisme te velde moeten trekken.

Met de ziekteverzekering staat het net zooals Troelstra beweert, dat de marxisten een ander principe in de wet willen. Neen, wij hebben bezwaar tegen de wijze, waarop dit ontwerp in de krant is behandeld, ook door Troelstra. Wij willen met elke wet tegen de regering optreden, eruit halen wat eruit te halen is, aan de arbeiders aantoonen wat eraan ontbreekt. Dat dit met deze wet kan, bleek onder Kuyper, toen Troelstra reeds vóór de wet er was, zijn vrees uitsprak voor verslechtering van de ongevallenwet. Waarom moesten wij anders staan tegenover de liberale regering?

Nog op het laatste kongres heeft Troelstra beloofd, dat hij de zweep zou hanteeren in de krant. Tegen de partijgenooten heeft hij het een enkele maal gedaan, maar niet tegen de liberale regering. Dit is het verschil in praktijk dat wij zien.

De praktijk van de practici is verschillend van hun praktijk van vroeger. Wij zien het, en stellen onze tegentendenz, die gebouwd is op onze theorie om ook tegenover deze liberale regering zoo scherp mogelijk te staan, daartegenover.

Pannekoek's brochure verdedigt zichzelf. Troelstra heeft ze in een allerbespottelijkst daglicht gesteld. Hij doet het voorkomen, alsof Pannekoek alle fouten wijdt aan gebrek aan kennis van Marxisme. Dat is bespottelijk. Niemand twijfelt eraan, of Bernstein bijv. heeft meer dan een van ons allen van het marxisme doorgewerkt. Maar Troelstra heeft Pannekoek's bewering uit haar verband gehaald. Een gebrekkige economische omgeving, of bijzondere afwijkingen van het kapitalisme schrijft Pannekoek, kunnen mede oorzaak zijn van afwijking van het marxisme. Het marxistische weten en inzicht onzer strijders is natuurlijkerwijs slechts onvolkomen, zegt hij. Wanneer de burgerlijke richtingen in het socialisme op kunstmatige wijze de doorwerking van het marxisme belemmeren, dan, zegt Pannekoek, ontstaan de conflicten. Dit is heel wat anders dan de voorstelling, door Troelstra van zijn brochure gegeven.

Het allergrootste deel van Troelstra's speech is hierdoor van de baan.

Indertijd is erop gewezen, dat Troelstra's manieren gingen lijken op die van Domela Nieuwenhuis. Troelstra heeft zeker gedacht: gij gelijkt dan in uw standpunt op Nieuwenhuis, en gepoogd,

dat te bewijzen. Hij heeft daarvoor aangehaald de algemeene werkstaking; dat komt morgen; verder de brochure van De Vooy's. Het spreekt spr., dat deze gewone bourgeois als partijgenoot is voorgesteld. Hij is overtuigd, dat er betere arbeiders moeten komen in Nederland, en voelt dus wel wat voor hervormingen. Zijn brochure is door en door burgerlijk, en spr. staat er vermeld van, dat Troelstra het er grootendeels mee eens is.

Wat Troelstra zei over zijn verhouding tot de kiezers, heeft spr. in de hollandsche partij nog nooit gehoord. Hij zei: ik ben aan de kiezers wat meer verschuldigd dan aan mijn partijgenooten. Dit is een nieuwe praktijk, waartegen wij ons moeten verklaren. Zouden wij dat laten gaan, dan komen wij op den franschen weg. Troelstra, alle Kamerleden, zijn alleen gebonden aan de partij. De kiezers geven ons hun stem; op ons program, na de kandidering door onze organisatie. Aan ons program blijft de gekozenen natuurlijk gebonden; maar niet aan wat de kandidaat aan de kiezers belooft; wij mogen zelfs ons program veranderen. Leggen wij voor de kiezers verantwoording af, dan is dat om voeling met hen te houden, om hen te toonen, dat wij bij ons program zijn gebleven. Van aparte afspraakjes willen wij niets weten. (Troelstra: Volkomen juist!) Troelstra neemt dus het gezegde terug. (Troelstra: Neen!)

Troelstra heeft gezegd: als de marxisten maar eenigen schijn van succes hebben op het kongres, dan moet het uitloopen op scheuring. Dit is een staaltje van zoo ergerlijke felheid, als maar kan worden vertoond. Onvoorwaardelijk moet gij dus meegaan met wat Troelstra u namens hemzelf en zijn vrienden heeft gezegd. Een dergelijke meening is niet in overeenstemming te brengen met de liefde die in andere speeches van Troelstra naar voren is gekomen. Ik zie de zaak zoo: het erge is, dat wij op het vorig kongres de democratie een slag in het gezicht hebben gegeven. Gezorgd moet worden, dat die smet voorgoed wordt weggenomen. De brute macht is gesteld tegenover een aantal partijgenooten met wie wij het niet eens zijn; dat moet ongedaan worden gemaakt. De feiten hebben aangetoond, dat wij niet hetzelfde recht van spreken gehad hebben als de anderen. Ongeacht wat Troelstra schrijft, het krijgt, ook in het Zaterdagavondnummer een hoofdartikel-plaats. Anderen komen in de ingezonden stukken. Spr. betwijfelt, of Troelstra voor zichzelf die plaats zou wenschen. De redaktie toont, de artikelen der anderen minderwaardiger te achten dan die van Troelstra. Dat moet voorgoed uit zijn, zal de kameraadschappelijke samenwerking terugkomen. De democratie moet worden hersteld, zal de scheuring wegblijven. Troelstra zelf heeft in Inzake Partijleiding de nieuwe redaktie aangeraden, onbarmhartig te zijn tegen het individualisme. Die onbarmhartigheid is alleen gehanteerd tegen de naar-de-pen-grijpers van onze zijde; het artikel over de loopers-staking geleek speciaal op dat van een naar de pen grijpen.

Wat Troelstra van anarchistische jochies en meisjes heeft gezegd, is spr. niet duidelijk,

maar zeker is, dat de jeugd behoorlijk op de hoogte moet zijn van de theorie, vooral als waar is, wat Troelstra zegt, dat de arbeiders over theoretische kwesties eigenlijk niet kunnen oordeelen. Spr. is van meening, dat elk partijgenoot, die in het leven genoeg voorkennis van de kapitalistische maatschappij heeft opgedaan, de aan de orde zijnde kwesties kan begrijpen.

A. S. de Levita is van oordeel, dat voor de partijgenooten de kwestie revisionismemarxisme slechts een zeer onbelangrijk onderdeel is van de twistpunten in de partij. Bernstein's aanvallen op de marxistische wetenschap acht ook Troelstra zelf geheel afgeslagen. Maar het hangt van de klaarheid in onze eigen partij over wat zij praktisch en theoretisch wil, af, of zij het proces zonder ongelukken zal doormaken of niet. Het gevaar is hier grooter dan elders, omdat het klassebewustzijn in Nederland nog zeer gering is, omdat de partij nog zeer klein is, en zij eigenlijk nog niet voor zulke problemen mag worden gesteld. Wel moet zij leeren, discussies te verdragen. Van weerskanten misschien zijn direct achter allerlei dingen persoonlijke bewegredenen gezocht; ook Troelstra doet daaraan mede, als hij bij de anderen ambitie ziet naar het leiderschap, een poging om hem te verdringen. Troelstra ziet spoken.

In dit verband was het een groote fout van het utrechtsche kongres, ongeacht wie gelijk had, aan één richting de voet zoo op den nek te zetten, als in de tweede resolutie is gedaan. Daar is met zooveel woorden gezegd: gij zijt niet kapabel. Gij hebt anderen zoo beklad, dat wij het moeten afkeuren. Dat kan waar zijn, maar zoo beslist hebben zelfs de Duitsche partijgenooten elkander gedenuciëerd.

Die motie heeft de zaak op de spits gedreven, gevaar voor scheuring gebracht.

Wat Troelstra over de kiezers zei, is overdreven. Het was een halve waarheid. Hij zal hebben bedoeld, dat bij de kiezers niet dezelfde bewustheid en klaarheid bestaat, die bij de leden der partij bestaat. Maar dan moeten wij bij de kiezers diezelfde klaarheid brengen. In die richting wordt in onze partij niet voldoende gewerkt.

In het algemeen is waar, dat de arbeiders tot het socialisme komen door wat men noemt het gevoel. Het is onbewust gevoel, dat bij ons hun belang zit. Wij moeten voor alles zorgen, als zij eenmaal bij ons zijn, dat zij dan bij ons blijven. Vooral in Holland is daarvoor geen beter middel, dan hen onze wetenschap te leeren. Zij begrijpen die beter dan de meest intellectueele bourgeois. Daaraan ontbreekt echter veel. Het werk van Troelstra mag gezien worden; maar spr. vraagt of in de partij alles wordt gedaan, wat de arbeiders die tot ons komen, tot vaste strijders maakt, en het is zeer bedenkelijk, wat Troelstra zei, dat theoretische uiteenzettingen eigenlijk niet onder de arbeiders hooren. (Troelstra: Ik heb gezegd: wij moeten de arbeiders niet dwin-

gen, als rechters in de theorie uitspraak te laten doen). Dat is een onmogelijk recept. De arbeiders discussieeren over alles, en wij houden ze niet, als wij ze uitmaken voor stumperds, die de theorie niet begrijpen. Zij kunnen en zullen de scheidsrechters zijn en wij zullen ons daaraan onderwerpen, op straffe van te gronde te gaan. Ook Domela heeft zoo over de theorie gesproken. Spr. waarschuwt Troelstra: ga niet verder op dit pad. Hij heeft den ouden strijd meegemaakt, en ziet nu dezelfde dingen weer opkomen.

Ons proletariaat is meer dan elders door knechting gedemoraliseerd, wij kunnen nog niet tegen het theoretisch geharrewar. Het is niet noodig, hier het revisionisme op den voorgrond te schuiven. De ware schuldige is Vliegen. Troelstra wilde van den aanvang af veel te gauw hier een groote partij zien, ik heette al vroeg veel te principieel. Maar het kwaad is gekomen met het revisionisme. De groote afwijkingen van Vliegen hebben de zaken op de spits gedreven.

De kritiek op het werk van onze Kamerfractie wordt wel wat overdreven. Maar toch is er een contrast tusschen nu en vroeger. Er zit niet meer in het bevredigende voor de partij. Dat gevoel bestaat te Amsterdam sterk. Het optreden der fractie oefent niet meer de revolutioneerende kracht naar buiten. Spr. schrijft dat toe aan den revisionistischen invloed. Troelstra's revolutionair sentiment lijdt daaronder. De Kamerfractie wil te veel praktisch zijn in tegenstelling met het marxisme, dat minder praktisch zou zijn. Dat is een oude klank. De radikalen verweten ons altijd ons gebrek aan praktischen zin. Zoo iets heeft Troelstra nu ook gezegd. Ik zeg neen: alleen bij het stemmen hebben wij rekening te houden met omstandigheden, niet bij het spreken. Reeds vooraf te laten gevoelen, dat wij rekening willen houden met wat de bourgeoisie wil en kan geven, is nooit onze opvatting van hervormingsarbeid geweest, anders moeten wij ons program inrichten naar wat op het oogenblik mogelijk is, en dan blijft er niet veel meer over.

Troelstra liet zich bij zijn houw op de „Proletarische Vrouw" niet van zijn gunstigste zijde kennen. Het komt er maar op aan, wat in het krantje staat. Als wij op dezelfde manier den titel van „Het Volk" kritiseeren, waar komen wij dan?

Wij hebben nu de eerste maal uit Troelstra's mond de scheiding hooren maken tusschen de intellektuelen en de arbeiders in de partij. Zijn speech was een hocus-pocus. In de eene vaas ging marxisme, in de andere revisionisme, eruit kwamen intellektuelen en proletariërs. Deze zeer verderfelijke tegenstelling wordt voortdurend door Troelstra gecultiveerd. Een arbeider in de S. D. A. P. moet intellectueel zijn, anders is hij een idioot, of hij deugt niet voor de partij. Het is de oude tegenstelling van de heeren (lees slechts het artikel van Pieters in de zaak-Wijnkoop) en de arbeiders. Het wekt in de partij het

oude klassevoordeel, het maakt de arbeiders wantrouwend. Wij moeten de partijgenooten trachten tot elkaar te brengen, allen partijgenooten zijn zonder meer; die opvatting wil ik in de partij helpen terugbrengen.

Verbeek wil getuigenis afleggen van het gevoel der leeken-partijgenooten. Het is een kolossale ontmoediging, malaise. Ook de nederlaag der Duitsche partij is aan den strijd tusschen marxisme en revisionisme te wijten. Van al de ismen heeft spr. geen verstand; maar zeer juist is het door Ona Olberg geschrevene over het angstig zwijgen van de arbeiders. Vermoedelijk zijn bedoeld de nog niet tot bewustheid gekomen arbeiders. Zij worden door het geplukhaar der leiders afgeschrikt. Spr. had liever gezien, dat vooraanstaande marxistische partijgenooten, Wibaut, Gorter, mevr. Holst in het debat waren getreden. Beteekent hun zwijgen instemming dan wenscht spr. de partij daarmee geluk. Maar wordt het opgezouten voor het kongres, dan is het treurig. Spr. verkeert veel onder bourgeois en heeft zich vroeger tamelijk kunnen verdedigen, maar moet tegenwoordig vaak de vlag strijken.

Scherp van toon zijn anderen zeker evenzeer als Troelstra. Spr. vraagt meer vertrouwen in Troelstra. Wij kunnen niet allen leiders zijn. Persoonlijk heeft spr. in Den Haag hem zien werken, en zag steeds, hoe hij voor onze belangen in de bres sprong. Spr. blijft de leiding van Troelstra gaarne volgen. Hij had ook zijn talenten in dienst van de tegenpartij kunnen stellen. Zijn eerlijkheid en soc. dem. voelen bracht hem bij ons en deed hem het moeilijke propagandistenleven verkiezen boven een voordeelige loopbaan. Wij moeten hem niet onnoodig bemoeilijken. Troelstra is niet een man van het doorgangsstadium, de Mohr, die seine Schuldigkeit heeft gedaan. Hij is nog knap genoeg, om te doen wat de marxisten voor de tegenwoordige beweging vergen. De tegenpartijen beschouwen Troelstra niet als een burgerlijk man. Hij offert niet het duurzame aan het tijdelijke, laag bij de grondsche, en maakt in het Parlement voortdurend propaganda voor de sociaaldemokratie. In het Parlement komen wij niet zonder kiezers. Scherp en onbuigzaam tegen elk wetsontwerp ingaan en dan bij de eindstemming zoo'n beetje schacheren gaat niet. Wij moeten een beetje voeling houden met de kiezers.

Als een dreigende débâcle beschouwt spr. de neiging, die hij in Troelstra bespeurt, om zijn post eraan te geven. Zeer velen in de partij zouden zich daardoor ontmoedigd gevoelen; moesten zij dat nog erbij beleven, dan zouden zij de partij verlaten. Laat ons dit voorkomen. Spr. doet een beroep op den eendrachtzsin en de partijgenootschappelijke liefde der vooraanstaanden. Er blijft nog steeds veel wat ons vereenigt. De arbeidersbeweging in Nederland zou door onze scheuring weer een halve of een kwart eeuw worden teruggezet.

Aan het verdere debat met repliek zal nog een avond worden gewijd.

ADVERTENTIËN.

FIRMA
D. SCHERRENBERG
N. Molstraat 27, Den Haag.

Papierhandel. Stoomdrukkerij.

Machinale Papieren Zakken

en Rollen Papierfabriek

Van Nelle's Koffie

TARDON

GEPREPAREERD

DOPPELCOFFEE

„Sodaline“

van dit gedeponeerd merk is te allen tijde beslist zuiver en onvervalscht. Heeft zich reeds een naam ge-

andere minderwaardiger te achten dan die van Troelstra. Dat moet voorgoed uit zijn, zal de kameraadschappelijke samenwerking terugkomen. De democratie moet worden hersteld, zal de scheuring wegblijven. Troelstra zelf heeft in Inzake Partijleiding de nieuwe redactie aangeraden, onbarmhartig te zijn tegen het individualisme. Die onbarmhartigheid is alleen gehanteerd tegen de naar-de-pen-grijpers van onze zijde; het artikel over de loopers-staking geleek speciaal op dat van een naar de pen grijpen.

Wat Troelstra van anarchistische jochies en meisjes heeft gezegd, is spr. niet duidelijk,

Wij hebben nu de eerste maal uit Troelstra's mond de scheiding hooren maken tusschen de intellectueelen en de arbeiders in de partij. Zijn speech was een hocus-pocus. In de eene vaas ging marxisme, in de andere revisionisme, eruit kwamen intellectueelen en proletariërs. Deze zeer verderfelijke tegenstelling wordt voortdurend door Troelstra gecultiveerd. Een arbeider in de S. D. A. P. moet intellectueel zijn, anders is hij een idioot, of hij deugt niet voor de partij. Het is de oude tegenstelling van de heeren (lees slechts het artikel van Pieters in de zaak-Wijnkoop) en de arbeiders. Het wekt in de partij het

Wij hebben nu de eerste maal uit Troelstra's mond de scheiding hooren maken tusschen de intellectueelen en de arbeiders in de partij. Zijn speech was een hocus-pocus. In de eene vaas ging marxisme, in de andere revisionisme, eruit kwamen intellectueelen en proletariërs. Deze zeer verderfelijke tegenstelling wordt voortdurend door Troelstra gecultiveerd. Een arbeider in de S. D. A. P. moet intellectueel zijn, anders is hij een idioot, of hij deugt niet voor de partij. Het is de oude tegenstelling van de heeren (lees slechts het artikel van Pieters in de zaak-Wijnkoop) en de arbeiders. Het wekt in de partij het

de neiging, die hij in Troelstra bespeurt, om zijn post eraan te geven. Zeer velen in de partij zouden zich daardoor ontmoedigd gevoelen; moesten zij dat nog erbij beleven, dan zouden zij de partij verlaten. Laat ons dit voorkomen. Spr. doet een beroep op den eendrachtzinn en de partijgenootschappelijke liefde der vooraanstaanden. Er blijft nog steeds veel wat ons vereenigt. De arbeidersbeweging in Nederland zou door onze scheuring weer een halve of een kwart eeuw worden teruggezet. Aan het verdere debat met repliek zal nog een avond worden gewijd.

ADVERTENTIËN.

FIRMA
D. SCHERRENBERG
N. Molstraat 27, Den Haag.

Papierhandel. Stoomdrukkerij.
Machinale Papieren Zakken
en Rollen Papierfabriek.

Prima kwaliteiten
en scherp concurreerende
prijzen, in 't bijzonder voor
Verbruiksvereeningen.
Vraagt monsters en prijzen.

Van Nelle's Koffie

is Kwaliteit

MIEDEMA & Co.

FRANKESTRAAT - HAARLEM.

FABRIKANTEN van

Alcoholvrije Dranken, Boerenjongens,
Advocaat, enz. enz.

Onze fabrikaten werden op de Internationale
tentoonstelling voor Hygiëne en Industrie te Parijs
1906, bekroond met de **GOUDEN MEDAILLE**.

Overal verkrijgbaar.

Stoom-Weener-Gistfabriek

P. J. WOUTERLOOD, Schiedam.

Eerste kwaliteit. Billijke prijs.

Ongeelukkenverzekering voor Dienstboden.

Huisvrouwen die beseffen hoe hard het is voor hare dienstboden dat zij niet deelen in de rechten, die de Ongevallenwet van 1901 verschafft, kunnen hare dienstboden voor een geringe jaarlijksche premie eene uitkeering bij blijvende of voorbijgaande, geheele of gedeeltelijke invaliditeit, verzekeren. Verzekering tegen besmettelijke ziekten is inbegrepen. Bij verandering van dienstbode gaat de verzekering zonder meer op de nieuw in dienst getredene over. Naar verkiezing kan een deel van de uitkeering bestemd worden voor de kosten van een noodhulp.

Vraagt tarieven aan
HUGENHOLTZ' Assurantie - Kantoor,
Spuistraat 219. AMSTERDAM. Telefoon 6822.

VRAAG BIJ UWEN WINKELIER

A. VERLAAN's

Haverstroo-pastilles,
Hoesttabletten,
Salmiakpastilles,
Anijsttabletten,

uitmuntend door smaak en kwaliteit.

N.V. v/h A. VERLAAN & Co., Prinsengracht 824.

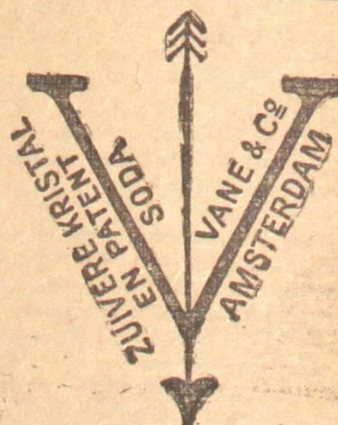
Prima Blanke Bakkersolie

„EXCELSIOR”,

van de

N. V. „Utrechtsche Oliehandel”,
Haringvliet 9, te Rotterdam.

Wordt door de meeste Coöp. Bakkerijen met
succes reeds jaren gebruikt.
Prijzen en monster gaarne ter beschikking.

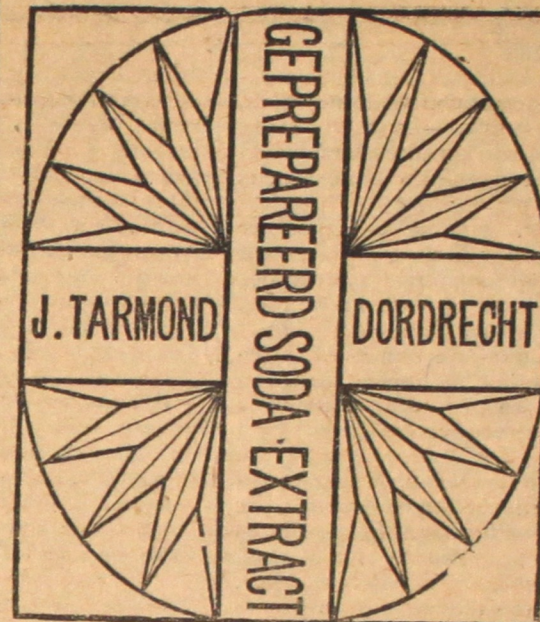
**Zuivere Kristal-
en Patentsoda**

waarvan de zakken nevenstaand
Fabrieksmerk „V met den Pijl” dragen,
zijn gegarandeerd zuiver.

Ook in pakjes van 2½ ons
Patentsoda.

VANE & Co.

Zoutkeetsgracht 11 Amsterdam.
SODA- EN ZEEPOEDERFABRIEK.

„Sodaine”

van dit gedeponeerd
merk is te allen tijde
beslist zuiver en on-
vervalscht. Heeft zich
reeds een naam ge-
maakt. Is zeer billijk
in prijs. Speciaal arti-
kel voor groote ver-
bruikers, en groote
winkelrichtingen.

Eens probeeren is
altijd gebruiken.

**Stoom-Koffiebranderij
en Theehandel.**

H. SMITH. - GRONINGEN.

(Opgericht 1855).

Uitsluitend KOFFIE en THEE engros.

PRIMA KWALITEITEN.

Worden zoowel los als in keurige verpakking geleverd.

Groote verbruikers, welke hun debiet
wenschen zien toe te nemen, gelieven **monsters**
en **prijzopgaaf** te vragen.

Invullingsbiljet.

De ondergeteekende (naam)

(plaats) (adres)

wenscht kwartaal abonnee te worden op „HET VOLK”, Dagblad
week

voor de Arbeiderspartij, à 10 cent per week of f1.30 per kwartaal;
gecombineerd met het politiek-satiriek weekblad „DE NOTEN-
KRAKER”, à 15 cent per week of f1.95 per kwartaal.

1907.

Door te halen wat niet verlangd wordt.
Kan opgezonden worden met 1 cents postzegel.